

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI.

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU. — S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI.
— ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKE ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian organizations.)

ŠTEV. (No.) 192.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 3. OKTOBRA — THURSDAY, OCTOBER 3, 1929.

LETNIK XXXIII.

Poslanstvom pijaka dovoljena-Vojaški zakon v Jugoslaviji

PIJAČA, KI JE NAMENJENA ZA POSLANIKE TUJIH DRŽAV, JE NEDOTAKLJIVA. — KAZEN DOLOČENA ZA AGENTE, KI BI KRŠILI TA UKAZ. — POSLANIKOM NAROČENO, NAJ DRŽE PIJAČO POD KLJUČEM.

VOJAŠKI ZAKON V JUGOSLAVIJI

Izseljenec se mora priglasiti pri jugoslovanskih oblasteh pred dovršenim 25. letom, drugače bo ob povratku v domovino moral služiti tri leta.

Belgrad, Jugoslavija. — Dne 6. sept. je kralj Aleksander podpisal nov zakon o ustroju vojske in mornarice. Ker se ta zakon tiče tudi nekaterih naših Amerikancev, ga v naslednjem podajamo v glavnih točkah.

Rok službe pri vojski in mornarici ostane isti kot doslej, le za žrakovstvo se podaljša na dve leti, ki pa se lahko skrajša na eno leto, ako je vojak pokazal izredne zmožnosti tekom te dobe.

Od službe v kadru se oproščajo vsi tisti jugoslovanski državljani, ki zaradi dela stalno ali začasno bivajo izven domovine, vendar pod pogojem, da pred svojim 25. letom uravnajo svojo vojno obveznost pri jugoslovanskih vojaških ali civilnih predstavnikih v deželah, kjer živijo. To velja za tiste, ki bivajo v prekomorskih deželah, kakor tudi za tiste, ki živijo v Evropi, razen onih, ki se nahajajo v neposrednem sosedsstvu.

Poleg tega lahko tisti, ki to žele, pridejo vsaka tri leta v domovino, kjer bodo služili tri mesece. Ako pa se po preteku teh mesecev ne vrnejo v tujino, bodo morali nadalje služiti polni rok, ki jim po zakonu pripada, ako še niso stari 32 let. Tisti državljani pa, ki svoje vojaške obveznosti ne uravnajo pri jugoslovanskih predstavnikih v inozemstvu pred dovršenim 25. letom, se bodo smatrali za vojne begunce in bodo morali služiti tri leta. Kdor pa prostovoljno stopi v službo kake tuje države, izgubi jugoslovansko državljanstvo.

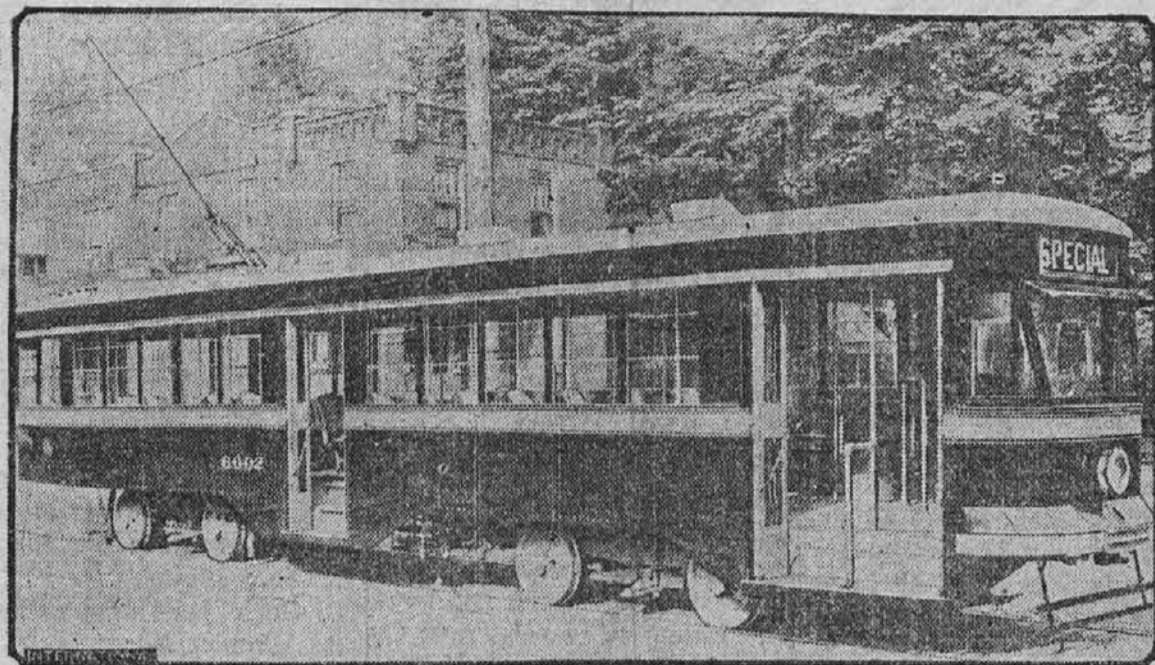
NAVDUŠENJE ZA RADIO MU SKORAJ PRINESLO SMRT

Budapest, Ogrska. — Neki J. Muha je bil tako zaverovan v svoj radio, da ga je pustil peti in cviliti dan in noč. Ogrska postava pa zapoveduje, da se sme pustiti radio odprt samo do 10. ure večer. Sosed Muha, ki mu radio ni pustil spat, je zahteval, da mora Muha prenehati z godbo. Ker se ta ni uklonil, se je sosed ujezil, zabodel nevarno Muha z nožem, razbil mu radio in ušel.

Haag, Holandska. — Na otoku Java, holandski koloniji, je izbruhnila neznana kuga, katere žrtev je tekmo zadnjih dveh mesecev postalo petsto človeških življenj.

ŠIRITE AMER. SLOVENC!

ALUMINIJASTI VOZOVCI CESTNE ŽELEZNICE.

Mesto Pittsburgh si je omislilo najnovejši tip vozov cestne železnice. Vozovi so izdelani iz samega aluminija in bodo v slučaju kake neizgode veliko bolj varni kakor dosedanja leseni.

HITRA VOŽNJA NI NEVARNA

Brezbrizni počasni voznik je bolj nevarna, kakor hitri, a pazljivi. — Odpomoč proti nesrečam so predvsem široke ceste.

Chicago, Ill. — V tukajšnjem mestu ima takozvana Narodna varnostna skupščina svoje letno zborovanje, pri katerem jim gre v prvi vrsti za to, kakor bi se dalo omejiti neizgode, avtomobilske in druge, in jih privedi na najnižjo točko, ki je mogoča. V prvi vrsti razpravljajo glede avtomobilskih nesreč. Podpredsednik neke avtomobilske trdke v So. Bend, Ind., P. Hoffman, je v svojem govoru pobijal naziranje, da hitri vozniki z avtomobilski povzročajo največ nesreč. Hitri voznik, ki vozi 70 milj na uro, a je pri tem pazljiv, ni prav nič nevarna, dočim se moramo bati počasnega brezskrbnega, ki sicer leze samo 20 milj, a ima pri tem svoje misli vse drugod, samo ne pri svojem avtomobilu. Poleg tega pa počasnež tudi zaustavi ves promet za seboj, tako da ga morajo drugi vozniki prehitovati in se s tem podajati v nevarnost zaradi njega. Preprečenje nesreč ne leži po Hoffmannovem mnenju v omejevanju hitrosti, ampak v tem, da moramo graditi več cest, in široke ceste, in pa v ostrih zakonih proti nezmožnim voznikom. — Ljudstvo želi hitrost, in napredovanje v hitrosti znači napredovanje v splošnem. Bojevati se moramo proti nepremišljenosti in brezbriznosti.

Chicago, Ill. — V tukajšnjem mestu ima takozvana Narodna varnostna skupščina svoje letno zborovanje, pri katerem jim gre v prvi vrsti za to, kakor bi se dalo omejiti neizgode, avtomobilske in druge, in jih privedi na najnižjo točko, ki je mogoča. V prvi vrsti razpravljajo glede avtomobilskih nesreč. Podpredsednik neke avtomobilske trdke v So. Bend, Ind., P. Hoffman, je v svojem govoru pobijal naziranje, da hitri vozniki z avtomobilski povzročajo največ nesreč. Hitri voznik, ki vozi 70 milj na uro, a je pri tem pazljiv, ni prav nič nevarna, dočim se moramo bati počasnega brezskrbnega, ki sicer leze samo 20 milj, a ima pri tem svoje misli vse drugod, samo ne pri svojem avtomobilu. Poleg tega pa počasnež tudi zaustavi ves promet za seboj, tako da ga morajo drugi vozniki prehitovati in se s tem podajati v nevarnost zaradi njega. Preprečenje nesreč ne leži po Hoffmannovem mnenju v omejevanju hitrosti, ampak v tem, da moramo graditi več cest, in široke ceste, in pa v ostrih zakonih proti nezmožnim voznikom. — Ljudstvo želi hitrost, in napredovanje v hitrosti znači napredovanje v splošnem. Bojevati se moramo proti nepremišljenosti in brezbriznosti.

Chicago, Ill. — V tukajšnjem mestu ima takozvana Narodna varnostna skupščina svoje letno zborovanje, pri katerem jim gre v prvi vrsti za to, kakor bi se dalo omejiti neizgode, avtomobilske in druge, in jih privedi na najnižjo točko, ki je mogoča. V prvi vrsti razpravljajo glede avtomobilskih nesreč. Podpredsednik neke avtomobilske trdke v So. Bend, Ind., P. Hoffman, je v svojem govoru pobijal naziranje, da hitri vozniki z avtomobilski povzročajo največ nesreč. Hitri voznik, ki vozi 70 milj na uro, a je pri tem pazljiv, ni prav nič nevarna, dočim se moramo bati počasnega brezskrbnega, ki sicer leze samo 20 milj, a ima pri tem svoje misli vse drugod, samo ne pri svojem avtomobilu. Poleg tega pa počasnež tudi zaustavi ves promet za seboj, tako da ga morajo drugi vozniki prehitovati in se s tem podajati v nevarnost zaradi njega. Preprečenje nesreč ne leži po Hoffmannovem mnenju v omejevanju hitrosti, ampak v tem, da moramo graditi več cest, in široke ceste, in pa v ostrih zakonih proti nezmožnim voznikom. — Ljudstvo želi hitrost, in napredovanje v hitrosti znači napredovanje v splošnem. Bojevati se moramo proti nepremišljenosti in brezbriznosti.

DRŽAVA ILLINOIS IZDALA NOV ZAKON GLEDE OTROŠKEGA DELA

Springfield, Ill. — Novi illinoiski zakon za zaščito otrok pravi pred vsem, da otroci med sedmim in šestnajstim letom spadajo v šolo in se jih ne sme zaposlovati. Vendar pa se otrokom med 14. in 15. letom sme dati delo, toda le, ako so izvršili 8 razredov ljudske šole. Otrokom pod 14. letom pa se sploh ne sme izdati dovoljenja za delo. Izvzeta je le doba počitnic.

soke mestne uradnike, na katerih leži krivda v prvi vrsti vseh nemarnosti, ker niso zadostno nadzirali javnih poslopij v mestu, so-li varna ali ne. — Cohn je bil izpuščen na svojo domovino proti varščini 100 tisoč dolarjev.

KRIŽEM SVETA VIHAR POTUJE DALJE

Chicago, Ill. — Chicagški avijatikl hočejo na vsak način postaviti Chicago na prvo mesto glede vzdržnega letanja. Pred nekaj tedni je vstrajal aeroplan "We Will" trinajst dni v zraku. Manjkalo mu je pet dni in pol, da ni posekal najvišjega rekorda. Zdaj pa isto letalo zopet kroži po zraku, z drugima dvema pilotoma, ki ne marata izdati svojega imena, ki pa sta trdno odločena, da dosežeta rekord.

Koblentz, Nemčija. — Spomin na pretekle vojne čase se je obudil prebivalcem tukajšnjega mesta, ko je francosko vojaštvo, ki namerava v kratkem oditi od tu, pognalo v zrak zunaj mesta ležeče munijsko skladišče.

Friedrichshafen, Nemčija. — V teku so priprave za pomladni polet zrakoplova "Zeppelin", ki ga namerava izvršiti v aprilu, in sicer preko severnega tečaja. Določeno je, da bo vozil seboj 35 oseb posadke in ravno toliko številnih znanstvenih raziskovalcev.

Washington, D. C. — V najkrajšem času prispe semkaj angleški min. predsednik, MacDonald. Radio kompanije so ukrenile vse potrebno, da bodo njegov dohod in pozdravne nagovore v Washingtonu lahko slišali poslušalci širom Unije.

GODBA NA ORGLE ZA VSAKO NARODNOST

Ker so ameriški rekordi z godbo na orgle postali tako priljubljeni, je izprevidela Columbia Phon. Co., da bi tudi tuje narodnosti rade dobile to godbo na svoje rekorde, in je zato izdala dva mednarodna komada "La Golondrina" in "Estrellita", katera je igral Senor E. Valasco, slavni organist v New Yorku. Štev. rekorda je 12115 F, in na njem je res fina godba na orgle, ki bo napravila na vsakogar mogočen vtis s svojo lepoto in čistimi glasovi.

Praga, Čehoslovaška. — Nepopoljšljiv je bil neki žepni tat, ki se je nedavno moral zagovarjati pred sodiščem zaradi tatvine. Med razpravo je sodnik opazil, da mu je izgnila denarnica. Našli so jo pri obtožencu, ki jo je, kakor se je izrazil, nevede izmaknil.

Iz Jugoslavije.

AMERIŠKI KAPITALISTI SE INTERESIRAJO ZA EKSPLOATACIJO ŽELEZNEGA RUDNIKA V JUGOSLAVIJI. — RAZNE NEZGODE IN RAZNOTERE DRUGE VESTI ŠIROM DOMOVINE.

Amerikanci za rudarsko industrijo v Bosni.

Sarajevo, 12. sept. — Tu se mudi komisija ameriških inženjerjev, odposlancev neke ameriške finančne družbe, ki se zanima za eksploatacijo državnega železnega rudnika v Lubiji. Rudnik je sedaj samo deloma v obratu. Inženjerji so pregledali ves teren in so imeli danes konferenco na rudarskem poglavarstvu v Sarajevu, kjer so razpravljali o možnosti ustanovitve eksploatacijske družbe, v kateri bi sodelovala tudi država. Družba bo sedaj stavila tozadevni predlog ministrstvu za šume in rude. Po mnenju ameriških inženjerjev je rudnik v Lubiji zelo izdaten in bi se eksploatacija zelo izplačala. Železna ruda iz tega rudnika slavi kot najboljša ruda na svetu in presega po količini čiste rude najboljše švedske rudnike. Med svetovno vojno je začela rudnik eksploatirati avstrijska vojna uprava, ki je zaposlovala takrat poleg domačinov še nad 3000 ruskih ujetnikov. Po prevratu je bila eksploatacija skoraj docela opuščena in se je uprava rudnika omejila zgolj na vzdrževanje naprav. Američani nameravajo poleg rudnikov zgraditi tudi velike moderne plavže ter bi zaposlili okrog 10.000 ljudi.

Letina v Beli Krajini.

Metlika, 11. sept. — Sadje je letos zelo lepo obrodilo in bo prineslo precej dohodkov našim gospodarjem, kar bo zelo prav prišlo, ko niso mogli skoro nobene stvari unovčiti še letos. Gospodarska kriza se bo morda v par mesecih malo spremenila, kar je že skrajna potreba pri naših gospodarjih. Vinogradi zelo lepo kažejo, kar se tiče kvalitete. Redki so sicer grozdi, deloma uničeni po mrazu, deloma po toči, a kar jih je ostalo, je zelo lepo doslej, kar bo že še naprej, ako nam dragi Bog očuva to božjo kapljico. Vse je odvisno od lepote jeseni. Ako bo tako lepo kot doslej, bo vinski pridelek prvovrsten, ker je grozdi zdrav in zelo sočno.

Krompir je letos prav lep, a ne ves. Domači ni tako dober in že sedaj gnije, ko ga kopljejo iz zemlje, kaj bo šele, ko bo vkleten. Pač pa je zelo dober nemški krompir, katerega je pribavila spomladi Gospodarska zveza. Malo bolj kritično je s semenom iz Poljske. Menda je ta krompir okužen z nekakim plesnobo, ki je nevarna za vso krompirjevo posetev.

Dobra letina koroze v Dalmaciji.

Te dni se vrši v Dalmaciji žetev koroze, ki je obrodila tam tako dobro, kot se tega ljudje že davno ne spominjajo. Šveda so tudi kraji, kjer bo žetev slaba, v splošnem pa bo prav dobra in se z lansko ne da niti primerjati. Tako bo koroze v benkovskem okraju dovolj tudi za izvoz. Dočim je žetev dala lani v splitski oblasti 520 vagonov koroze, je bo letos okrog 5000 vagonov, kar pomenja desetkrat boljše žetev od lanske.

Dobra letina sliv v Bosni in Hrvatski.

V Bosni je letos sliva nenavadno dobro obrodila. Pa tudi iz Hrvatske poročajo o dobri letini. Samo v okolici postaje Blinski kot je obrodila sliva tako dobro, da je ima ljudstvo pripravljene za izvoz nad 300 vagonov v svežem stanju. Kakovost slive je prvorazredna, povpraševanje za slive pa prav slabo.

Nova elektrarna blizu Splita.

Tovarna sulfida in cianamida "La Dalmacienne" je pričela z zgradbo nove električne centrale v Kraljevcu na slapu reke Gubavice blizu Splita. Dela so se že pričela in je do sedaj zaposlenih nad 35 delavcev.

Umrljivost v Celju.

V mesecu avgustu je umrlo v Celju 22 oseb, od teh 2 v mestu in 20 v celjski javni bolnišnici.

tako končal svoje bridko življenje.

Letina v Beli Krajini.

Metlika, 11. sept. — Sadje je letos zelo lepo obrodilo in bo prineslo precej dohodkov našim gospodarjem, kar bo zelo prav prišlo, ko niso mogli skoro nobene stvari unovčiti še letos. Gospodarska kriza se bo morda v par mesecih malo spremenila, kar je že skrajna potreba pri naših gospodarjih. Vinogradi zelo lepo kažejo, kar se tiče kvalitete. Redki so sicer grozdi, deloma uničeni po mrazu, deloma po toči, a kar jih je ostalo, je zelo lepo doslej, kar bo že še naprej, ako nam dragi Bog očuva to božjo kapljico. Vse je odvisno od lepote jeseni. Ako bo tako lepo kot doslej, bo vinski pridelek prvovrsten, ker je grozdi zdrav in zelo sočno.

Krompir je letos prav lep, a ne ves. Domači ni tako dober in že sedaj gnije, ko ga kopljejo iz zemlje, kaj bo šele, ko bo vkleten. Pač pa je zelo dober nemški krompir, katerega je pribavila spomladi Gospodarska zveza. Malo bolj kritično je s semenom iz Poljske. Menda je ta krompir okužen z nekakim plesnobo, ki je nevarna za vso krompirjevo posetev.

Dobra letina koroze v Dalmaciji.

Te dni se vrši v Dalmaciji žetev koroze, ki je obrodila tam tako dobro, kot se tega ljudje že davno ne spominjajo. Šveda so tudi kraji, kjer bo žetev slaba, v splošnem pa bo prav dobra in se z lansko ne da niti primerjati. Tako bo koroze v benkovskem okraju dovolj tudi za izvoz. Dočim je žetev dala lani v splitski oblasti 520 vagonov koroze, je bo letos okrog 5000 vagonov, kar pomenja desetkrat boljše žetev od lanske.

Dobra letina sliv v Bosni in Hrvatski.

V Bosni je letos sliva nenavadno dobro obrodila. Pa tudi iz Hrvatske poročajo o dobri letini. Samo v okolici postaje Blinski kot je obrodila sliva tako dobro, da je ima ljudstvo pripravljene za izvoz nad 300 vagonov v svežem stanju. Kakovost slive je prvorazredna, povpraševanje za slive pa prav slabo.

Nova elektrarna blizu Splita.

Tovarna sulfida in cianamida "La Dalmacienne" je pričela z zgradbo nove električne centrale v Kraljevcu na slapu reke Gubavice blizu Splita. Dela so se že pričela in je do sedaj zaposlenih nad 35 delavcev.

Umrljivost v Celju.

V mesecu avgustu je umrlo v Celju 22 oseb, od teh 2 v mestu in 20 v celjski javni bolnišnici.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki.
Ustanovljen leta 1891.

Izhaja vsak dan razen nedelj, ponedeljnikov in dnevoev po praznikih.

Izdaja in tiska
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.
Telefon: CANAL 0098

Published by:
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.
Phone: CANAL 0098

Naročnina:
Za celo leto \$5.00
Za pol leta 2.50
Za Chicago, Kanada in Evropo: \$6.00
Za celo leto 3.00
Za pol leta 1.50

Subscription:
For one year \$5.00
For half a year 2.50
Chicago, Canada and Europe: \$6.00
For one year 3.00
For half a year 1.50

POZOR. — Številka poleg vašega naslova na listu znači, kje imate list plačan. Obnavljajte naročnino točno, ker s tem veliko pomagata listu.

DOPISE važnega pomena za hitro objavo morajo biti doposlani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnje številko v tednu je čas do četrta dopoldne. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov vredništvo ne vrača.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

J. M. Trunk:

Zmede na Balkanu

Res je bil pričetek svetovne vojne na Balkanu, in morda so bile razmere na Balkanu nekako povod, da je prišlo do svetovne vojne. Veliko vprašanje pa je, če so res odnosi na Balkanu dovedli do vojne, v tem slučaju odnosi v Srbiji. Ali ni silila Avstrija na Balkan, in Nemčija z njo proti vzhodu? Dogodek v Sarajevu je bil morda povod za vojno, vzrok pa je bil vse kje drugje.

Od neke strani se naprej in naprej pokazava na sedanje balkanske razmere, in svetu se hoče dopovedati, da se morajo politične razmere takoj temeljito izpremeniti, drugače bo na Balkanu v kratkem nastal požar, ki bo v svojem uničevanju daleč prekosil grozote zadnje svetovne vojne. Izpremeniti se mora v Rumuniji, dalje v Bolgariji in Grčiji, in v prvi vrsti, tako se javlja v svet, do korenite izpremembe mora priti v Jugoslaviji. Dalje mora pa segati to izpremembenje tudi še na ostalo Evropo, pri čemur bi bila izvzeta kvečemu le sedanja Rusija.

Razume se, da se za izpremembo tudi namigava in vsiljuje nova oblika na Balkanu, in ta bi bila: osvobodjenje vseh balkanskih narodov in združitve teh narodov v svobodno federacijo. Vse na Balkanu bi bilo v svobodi in prav vsaka nevarnost, da tam zdaj pa zdaj vzplamti, bi bila odstranjena, s tem bi bila odstranjena in izločena tudi nevarnost, da pride po Balkanu in iz Balkana do še bolj strahovite svetovne vojne. Oziramo se malo naokoli. Politične razmere na Balkanu res niso ravno uzorne, niti ne zadovoljive, a so take, kakršne v danih razmerah morejo biti. Celotno drugače dobra stvar se da izboljšati, in ni dvoma, da so razmere na Balkanu potrebne izboljšanja.

Preduргачe se pa politične razmere ne bodo tako kmalu, kakor vse kaže, in bo neki nemir trajal dalje. Ali je v tem nemiru nevarnost za kako večjo vojno? Dvomim, ako ostane na Balkanu bistveno tako, kakor je zdaj.

Na Balkanu samem bo težko prišlo do večjih spopadov, dokler ostane tam Jugoslavija v sedanji premoči. Spopad bi bil mogoč od strani izven Balkana, toraj od kake imperiastične ali fašistične sile. Tako je bilo v zadnji vojni. Ta sila bi bila edine Italija. Avstrije ni več, Nemčija je prepametna, Francija ne bo počela vojne, najmanj kramarska Britanija, Rusija bi morda rada, pa ne more, toraj ostane le Italija, in od te strani se dela najbolj, da Balkan ne pride do mira. Ampak tudi Italija je močna le v intrigi, vojaško si bo pa pomislila nastopiti, ker Jugoslavija bi bila trd oreh, in Nemčija bi bila Italiji takoj na vratu. Sicer je v politiki vse mogoče, a vse izgleda, da neposredno ne preti noben spopad radi razmer na Balkanu.

Stvar izgleda, da se sicer pokazuje na nevarnost spopada na Balkanu samem in se neumorno in prav sistematično tudi dela nemir, a pri vsem tem se pa očitno naravnost želi, da bi prišlo do večjega konflikta, ker bi tem krogom na Balkanu utegnili uspeti.

Kdo so ti krogi? Ali so res kaki pristni Macedonci, ki delajo nemire, hočejo baje svojo Macedonijo? Ali morda Kucovalahi? Cincari? Kačaki? Albanci? Kolikor ti elementi niso naravnost roparski, toraj ne morejo v miru živeti, jim bo malo za kako politično svobodo, saj ne bodo dosti o nji razumeli, in če se jih namenoma ne hujska, bodo veseli, da more-

jo v miru jesti svoj kruh. En element je po vsem Balkanu raztrešen, in od te strani prihaja balkanski nemir, in to je židovski element. Žid je bil na zunanji vedno Nemec. V vseh večjih krajih na Balkanu ima Žid pri svoji naravni prebrisanosti zelo močne pozicije. Ko bi bilo Nemcem oziroma Avstrijcem uspelo, da bi se bili porinili proti vzhodu na ves Balkan, bi bila Židu cvetela pšenica. Ker se je pa nemstvu zastavila pot, se je udarilo s tem tudi balkansko židovstvo, in udaril ga je Srb, ker poleg trdega Srba Žid ne uspeva. Zato zdaj židovstvo kriči nad nemiri na Balkanu in pripoveduje vsemu svetu, da mu iz Balkana preti pogin.

Iz Berlina je društvo "Freier Balkan" razposlalo lepake na časopise, kjer v prav židovski fantaziji govori o nevarnosti za vso omiko radi Balkana. V nemški skupini društva je 28 članov, od prvega do zadnjega sami — Balkanci, namreč pristni Abrahamovi sinovi, sami Židi. Rusija jim je pri sreč, se razume, monarhije in diktature in fašistične vlade in imperialistične pa so jim silno na poti, ne morda radi zgrešenega vladnega sistema, temveč, ker te vlade ne pripustijo, da bi prišlo do kake "balkanske federacije", kjer bi Žid igral prvo vlogo. Prav tu je pes pokopan.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH ROJAKOV V MICHIGANU.

Cadillac, Mich.

Ko sem se mudila v prijazen mestecu Cadillac, Mich., na oddihu pri znanjih Rodejevih, sem imela priliko obiskati kakih 18 milj oddaljeno slovensko farmersko naselbino, Harrietta, Mich. Kakih 25 slovenskih družin je naseljenih v tem kraju, nekateri so tu že nad 15 let. Med njimi je eden izmed pionirjev, Mr. Eržen, ki se je pred 17 leti priselil v ta kraj iz Rock Springs, Wyo. — Prijazna in vesela Mrs. Eržen mi je pripovedovala, kako so kopal "stumpe" (korenine dreves), da so očistili zemljo, ki je sedaj lepo obdelana. Začetek je bil težak, sedaj pa imajo Erženovi lepo urejeno farmo kakih 175 akrov, prijazen dom, lepo število goveje živine, konje, auto, in nad 500 kokoši. Pridno prodajajo smetano, jajca in razne poljske pridelke, med katerimi je krompir glavni pridelek. Le žal, da jim je letos suša naredila precej škode.

Eden izmed veljakov med farmerji je Frank Zakrajšek, ki poseduje nad 200 akrov zemlje in je bil prvi med Harrietčani, ki se je začel pečati s kokošjerejo v večjem obsegu. Sedaj ima okrog 1500 kokoši in dobi v sezoni samo za jajca okrog \$100.00 na teden. Pri delu mu pridno pomagajo sinovi, čili in zdravi, pravi slovenski korenjaki. Med temi se zlasti Tony posebno zanima za kokošjerejo. Študiral je perotinarstvo v agrikulturnem kolegiju in pravil mi je, da se na merava posvetiti temu delu ter začeti veliko kokošarno v bližini kakega večjega mesta. Obenem želi zainteresirati slovenske farmerje širom Amerike, da se bodo tudi drugi priprijeli te dobičkonosne reje. V ta namen namerava izdati slovensko knjigo, ki bo obse-

gala praktične nasvete o ameriški kokošjereji. To bo gotovo nekaj nad vse koristnega za naše farmerje, in upamo in želimo, da bo mladi ambiciozni slovenski Amerikane svoje načrte tudi izvedel.

Mr. Anton Keržič je tudi eden izmed harrietskih farmerjev, ki si je ustvaril lep dom in posestvo, kateremu gospodarja s svojim sinom in hčerjo. Žena mu je pred leti umrla. Potem so Smrekarjevi, Okornovi, Pastotnikovi, Habjanovi, Wolfovi in drugi.

Pri svojem kmetovalskem delu pa naši farmerji ne pozabijo na izobrazbo. Mr. Eržen je izsolal svojo hčer Julijo za učiteljico, ki poučuje v publicni šoli v Boon, nekaj milj od doma. Mr. Keržič in Mr. Zakrajšek pošiljata svoje hčere v višje šole v Cadillac, dva Smrekarjeva sinova se učita električnega inženirstva, Steve se je moral začasno vrniti domov, da pomaga očetu pri gospodarstvu. Povedalo se mi je, da je iz tako male naselbine okrog 30 fantov in deklet v raznih solah. Lansko leto so si ustanovili lastno godbo, po hišah sem videla razne godbene instrumente, tudi piano in radio.

Pa tudi organizirani so. Imajo svoj slovenski farmerski klub, ki skrbi za bolniško in smrtno podporo članov, prireja sestanke in zabave. Imela sem priliko prisostvovati pikniku, katerega so priredili v neki zapuščeni farmerski hiši prav po kranjski šegi. Le glede cerkve so nekoliko zapuščeni. Vsako drugo nedeljo pride duhovnik iz Cadillac, da jim bere mašo. Protestantje so v tem agilnejši. Ni mi znano, koliko jih je, toda imajo svojo cerkev v vasi Harrietta, pri tem ko je katoličani nimajo.

V splošnem so Harrietčani prijazni in postrežljivi, takoj ponudijo pijačo in povabijo k

mizi in dobro živijo, piške so skoro na dnevnem redu, ker jih imajo doma. Sveži zrak in zdravo življenje v naravi jih dale čile in zdrave, dasi se najdejo tudi slučajni težki bolezni med njimi. Mr. Joseph Smrekar je bil pretečeni teden operiran za rakom na črevesu v katoliški bolnišnici v Cadillac. Ni mi znano, ali je izven nevarnosti ali je podlegel, kajti njegovo stanje je bilo zelo kritično. Upamo na dobro. Mr. Smrekar je vzor katoliškega moža in naročnik našega lista.

Veselilo nas bo, če se kateri izmed farmerjev oglasi v A.S. s kakim dopisom, ker imajo iz tako živahnega življenja gotovo poročati vedno dovolj zanimivih novic. Živeli michiganski farmerji!

BANOVEC POJE V NEDELJO V CHICAGO.

Chicago, Ill.

Prihodnjo nedeljo dne 6. oktobra 1929. ob 3 uri popoldne bo koncert v Pilsen Sokol dvorani na South Ashland in 18. cesti. G. Banovec je izbrani pevec. Z velikim uspehom je absolvirati koncerte v Sheboygan, Milwaukee, Waukegan in Chicago pride na vrsto prihodnjo nedeljo.

Program njegovega koncerta je kakor sledi:

1. Pavčić: Tiha luna jasno, si je.
2. Gerbič: Pojdem na prejo.
3. Adamič: Nocoj je pa lep večer.
4. Mašek: Dete zatisni premile oči.
5. Dr. Kozina: Metuljček.
6. Puccini: Arija Cavaradosija iz opere "Tosca".
7. Flotow: Arija Lyonella iz opere "Marte".
8. Verdi: Arija Vojvode iz opere "Rigoletto".

ODMOR:

9. Banovec: Sem fantič iz zelenega štajerja.
10. Ravnik: Gor čez jezero.
11. Banovec: Je prav lušno poleti.
12. Kuba: Oj jesenske duge noči.
13. Kuba: Knoflič v zela bum.
14. Kuba: Jedno momče er nog oka.
15. Kuba: Brate, što si tužan.
16. Pavčić: Ko so fantje proti vasi šli.
17. Pavčić: Pa moje ženke glas.
18. Banovec: Pod okence pridem.
19. Pavčić: Potrkan ples.
20. Pavčić: Lahko noč.

NEKAJ O ELKHARTU IN IZLETU V MINNESOTO.

Elkhart, Minn.

Precej časa je že minulo, odkar ni bilo poročila od nas. Novic je sicer vedno kaj, a poročati jih noče nihče. Da naše mesto očitno napreduje se vidi zdaj, ko je že podpisana

že spet doli v dolini nekje. V Duluth smo dospeli nekako ob 2. uri popoldan dne 13. avgusta, srečno brez vsake sitnosti, le Lojze je moral zamenjati eno kolo malo pred Duluthom.

V Duluthu smo se malo pokrepcali in odtam odrinili naprej na Eveleth, ko sem tako gledala visoki Duluth in njegovo pot sem nehote mislila, kaj bo zdaj moj avto rekel, najbrže se ni vozil tako visoko. Malo se mi je tresla noga in moja sopotnica je tako nestrpno sedela. Enkrat sem mislila, da mi uide, ko zagleda pred seboj strmi hrib. Pravi: Mary saj ne boš gor prišla. Pa je vlekla Lizi sicer počasi, a vendar smo prišli na vrh. Odtu smo imeli še 62 milj do Eveletha. Ko smo dospeli na Eveleth smo se ustavili najprvo pri družini Valentin Osolnik, kamor sem bila jaz namenjena. Drugi so pa šli prenočevati v Eveleth hotel. Drugi dan smo se odpeljali naprej na Ely. Po 2 urah smo bili že tam. Ustavili smo se pri družini Janc. Tukaj smo se podali ribarit h jezeru. Pot do tja je bila jako slaba, klanci in strmine, da nas je kar skrbelo. Enkrat sem se pred enim klancom že ustavila, ali kaj, nazaj risem mogla, pa sem morala pot navzdol nadaljevati, ki je šlo, kakor v Chicagu v Riverview parku na "Jack Rabbits," kjer te vleče v navkreber pa zopet pada po strmeh navzdol, da ne veš kje si. Prestali smo vendar srečno in nato smo šli na ribolov. Morali smo se prepeljati še s čolna. Daleč so nas dvakrat prepeljali na kraj, kjer smo imeli taboriti ali kempati. Dolgo sem čakala, da se je čoln vrnil a po malo bolj kot pol ure časa je prišel nazaj po mene in še mene odvedel tja. Seboj smo vzeli mnogo živeža, zato so brž začeli pripravljati za večerjo. Meni se ni ljubilo nič jest, le gledala sem. Tudi spala nisem dobro, zdel se mi je vse nekam divji duh. Zato sem drugi dan pobrala svoja šila in kopita in sem se s čolnom prepeljala nazaj h mojemu avtomobilu in se odpeljala nazaj na Eveleth. Lojze in družina pa je ostala skoro teden dni tamkaj. Ribolov je bil zelo dober in Lojze je nalovil veliko rib, katere je poslal nazaj v Chicagu. Jaz pa sem ušla nazaj na Eveleth h mojim znancem. Tam sem bila vesela med veselimi. Mnogo zabave sem užila vsepovsod. Obvozila sem veliko po Rangu vsepovsod po Virginiji, Gilbert, Biwabik, MacKinley in drugih krajev. Na Gilbert sem obiskala Mrs. Preglet, zastopnico in še bi jo bila rada, pa ni mi čas dopuščal. Dobra žena je. Mnogo bolezni in težkih operacij je že prestala, a kljub temu še vedno vesela in jako prijazna z vsakim človekom.

Ta čas sem bila vtaborjena pri Mr. Osolnik na Eveleth. Jako postrežena sem bila, k-

(Dalje na 5. strani.)

G. Kifelj.

KAKO SEM BIL IZVEDENEC ZA VOJNO SODIŠČE

Kakih štirinajst let bo menda od tedaj. Naš uradni sluga Piskernig je stopil pred mojo pisalno mizo, se sklonil preko kupov knjig in časopisov, ki so se grmadili na nji, in izječal v svoji zategli koročini:

"Gospod doktor! Gospod dvorni svetnik G. Vas prosi k sebi."

Njegovo vedno veseli obraz je bil nekam čudno resen, njegove sicer žive in jasne oči so nemirno iskale opore kje vzdaj za mojim hrbtom.

Meni samemu so se takoj razlezli mravljinčci po vsem telesu. Kako tudi ne? Že mesec sem kot politični osumljenec visel nad nebom in zem-

ljo, imel opravka s policijo, sodnijo in c. kr. namestništvom, kjer so preiskovali mojo preteklost in sedanost, pa niso mogli prav dognati, za kaj sem zrel, ali za internacijo, ali za zapor ali pa naravnost za vislice. Vkljub disciplinarni preiskavi, ki se je vršila zoper mene, so me čez mesec zopet pozvali v službo, da sem opravljal delo tovarišev, ki so bili na vojski. In zdaj naj stopim pred moža, ki je po vsem učenem svetu znani ustanovitelj nove vede, "kriminalistike," pisec znanega "Priročnika za preiskovalne sodnike", ki je doživel že bogve koliko izdaj v raznih jezikih — ali sem res tako zanimiv in zago-

neten "kriminalen" tip, da me mora dobiti še ta največji strokovnjak v roke?

Vsako oklevanje bi bilo ne le znak slabe vesti, ampak tudi nevljudnosti; zato se odpravim takoj k njemu; ker stoluje s svojim inštitutom v isti zgradbi — samo pod zemljo, kakor vsaka nova vera in veda — mi niti klobuka ni treba iskati.

Ko stopim pred njega, sem (tako) pomirjen: "kriminalista" s tako dobotnim licem se tudi največjemu hudodelcu ni treba bati!

"Gospod doktor! Rekli so mi, da bi nam Vi mogoče lahko pomagali."

"Kraj rad, če le morem." "Kaj je to?" Na mizo položil pred mene "zalepko" — mlajši rod niti ne ve, kaj to prav za prav je, recimo torej pismo, ki je samo ovitek, na katerega se je pi-

salo, — in preprosto dopisnico, namenjeno za vojno pošto. Oboje je na gosto popisano z nekimi čudnimi kavkami, iz naslova se da za silo razbrati, da je pismo namenjeno nekam v Karpate.

"No, kaj je to?" "To bo menda cirilica."

"To so tudi že drugi rekli, ampak to je bila tudi vsa njihove modrost."

"Gospod dvorni svetnik, kaj je pravzaprav s tem?" "Poslušajte! Vojna cenzura je med pismi, ki so jih oddali vojaki na fronti, našla tudi to pismo. Ker ga pri cenzuri niso mogli prebrati in ker pisec ni nikjer podpisan, je bilo pismo kajpada na vso moč sumljivo. Zato so najprej poiskali naslovljenca in z njegovo pomočjo dognali pisca, ki so ga seveda takoj zaprli. Pismo je medtem romalo od vojnega sodišča do vojnega sodišča, ve-

dno v višje instance, njegove vsebine pa le nikjer niso mogli dognati. Iz te zadržane jir naj sedaj pomaga naš inštitut, toda tudi za nas je to pismo pretrd oreh. Poglejte, ali morete Vi kaj!"

"Če bo kaj mogoče, bo šlo le počasi. Na prvi pogled ne vidim nič. Ali smem te papirje vzeti s seboj na dom?"

"Lahko. Ampak, gospod doktor: mož je že mesec in mesec zaprt, sam ne ve, zakaj, glejte..."

"Razumem, gospod dvorni svetnik. Potrudi se bom, in če bo le kaj mogoče, bom gledal, da bom opravil hitro."

Ka zaprem vrata za seboj, sem v prvem trenutku ves slaboten od samega neizmernega veselja. Tak dokaz zaupanja je bil v onih časih tako dragocen, da se niti popisati ne da. Ko pa sem zopet sedel pri svoji pisalni mizi in položil o-

ba zagonetna papirja pred seboj, me je na mah obšla zavest strahu in prave groze. Če se za temi zagonetnimi kljukami skriva res kaj nevarnega, in če jaz to doženem, je pisec s tem zapisan smrti! Ali hočem biti kriv smrti bližnjega? Je oglasil v meni neki glas. Glej! Samo pero boš pomohl in par vrst napisal, oni tam pa bo že s tem obsojen na smrt. Vojški sodniki bodo samo rekli: "Ker je po strokovnem mnenju kriminalističnega inštituta v Gr. pisec tega pisanja zagrešil čim veleizdaje..." in tako naprej, pa si bodo že oddahnil, ker so se znebili nadležnega slučaja in nerodnega akta. Pravi krivec pa boš samo in edino ti! Vse moje misli iščejo iskric v tej temi, ukrčejo nazadnje čisto navadna človeška radovednost: pogledjmo, kaj je na stvari, in poskusimo, saj mogoče vse skupaj nič ni.

Popoldne se iztegnem na divanu in vzamem uganko zopet predse. Oči blodijo po teh čudnih kljukah, ki slede druga drugi nepretrgano od leve proti desni; zdi se, da je pisec silno štedil s papirjem, ker ni nikjer nobene vejice ne pike ne kakega ločila sploh. Menda je to res cirilica, samo čudno krevljasta je! Počasi se iz te goščave izločijo skupine črk, ki jih je mogoče razbrati, saj pomaga ključek, skovan iz dejstva, da je pismo naslovljeno v Karpate, in iz slutnje, da je pisava cirilica: torej je jeno, maloruščina. Res gre: iz zik, v katerem je pismo spisaposameznih črk se sestavljajo že cele besede, šlo bo!

(Dalje jutri.)

"Amerikanski Slovenec" je največji slovenski dnevnik in najstarejši slovenski list v Ameriki. Naročajte ga!

Trgovci, obrtniki, društveniki in posamezniki - čitajte!

MEDNARODNA REKLAMNA RAZSTAVA V BERLINU

Meseca avgusta letos vršila se je v Berlinu, v prestolnici Nemške Republike, mednarodna reklamna razstava. Te razstave so se udeležila zastopstva vseh veletrgovin in velepodjetij po svetu. Zlasti je bila močno zastopana na tej razstavi Amerika.

Na razstavi so se vršila dnevna zborovanja, na katerih se je razmotrivalo pomen in važnost današnje reklame. — Značilni so bili govori na teh zborovanjih. Zastopniki velepodjetij, ki potrošijo milijone letno za oglaševanje v tisku, so soglasno izjavljali in priznavali, da je glavna sila, ki drži po koncu sloves njihovih izdelkov in slavo njihovega blaga, reklama v tisku. Bili so tu ljudje, ki so hvaležni tisku za svoje uspehe v obrti in trgovini.

Na tej razstavi, katero nazivljajo tudi svetovni kongres strokovnjakov za reklamo, je bil glavni namen poučiti in dokazati svetu, da je poštna reklama ali oglaševanje tista sila in moč, ki pospešuje gospodarski napredek na svetu. Dlje, da ni dovolj, ako zna človek ustvarjati in producirati gospodarske dobrine, marveč, da je treba znati tudi pridobiti za svoj produkt, za svoje blago kupeca, torej cnega, za katerega se vse blago ustvarja, ki mu je blago namenjeno v uporabo. Kongres pa je dokazal tudi to, da je umetnost reklame prav tako vredna truda in pohvale, kakor umetnost ustvarjanja, kajti samo tam, kjer se produktivnost in reklama združita, kjer gresta vzporedno, je zagotovljen razvoj in napredek tako posameznega podjetnika, trgovca ali obrtnika, kakor napredek celokupnega narodnega gospodarstva in s tem blagostanje naroda in države.

Dočim je pri drugih velikih narodih dosegla reklama že tako visoko stopnjo, da tvori ne je posebno gospodarsko panogo, marveč naravnost znana, se pri nas med Slovenci prav malo upošteva važnost reklame.

Slovenci v Ameriki smo se že marsikaj naučili od drugih večjih narodov. Kar se tiče poznanja reklame smo pa še daleč za njimi. Amerikanski trgovci imajo veliko zaupanje v reklamo. Mi druge narode v marsičem radi kopiramo, kar se tiče splošnega napredka. V trgovini pri oglaševanju jih doslej še nismo mnogo in zato je tudi velika razlika med praviimi amerikanskimi trgovci in nekaterimi tujezemskimi trgovci. Gotovo ste že videli kakkega amerikanskega trgovca, ki je morda začel z malim, kakor kak naš trgovec, pa kako hitro je raste in ni vzel dolgo, ko se je razvila njegova trgovina v veletrgovino. Pa imate priliko videti po naših naselbinah nekatere naše trgovce, ki so že veliko let v trgovini, pa so vedno na enem in istem mestu. Porečete: ja, Amerikanci znajo. Res je, to je tista skrivnost, znati je treba, pa gre. Zato pa je naša dolžnost, da se učimo od onih, ki znajo. Da vedno pazimo, kako se gibljejo in ravnaajo drugi in potem sami skušamo iti v istem duhu, če je to koristno in uspešno za druge, bo sigurno tudi za nas.

Amerikanski trgovec ima neomajano vero v oglaševanje in ne zastoj. Kolikokrat se je že čulo od amerikških veletrgovcev in podjetnikov, da ko bi še kedaj znova začel

karkoli, bi eno četrtno kapitala porabil za blago in vodstvo trgovine, a tri četrtnine za reklamo. Malo smešno se bo zdelo to marsikomu izmed naših in bodo rekli, le zakaj ne bi vse dali za oglaševanje. Vendar Amerikanci v to verujejo in ne zastoj. Njihov razvoj in napredek glasno govori, da ravnaajo prav.

Ko je pisec teh vrstic hodil pred leti po slovenskih naselbinah, je videl marsikje prav dobro urejene slovenske trgovine te in one vrste. Pa so mu lastniki tožili, da ne gre, kakor bi imelo, ter da naši ljudje rajši drugam hodijo, rajši nosijo denar tujcem, kakor domačim. Morda je imel v gotovih ozirih prav. On je najbrže mislil, češ, dovolj je, da sem Slovenec in naši ljudje bi morali mene podpirati. To je že res in to bi se moralo v veliki meri upoštevati. A naši trgovci med tem, ko so računali le na zavednost svojih rojakov niti vedeli niso, da razni drugorodni trgovci, zlasti židovski, ki so v trgovini neprekosljivi, bombardirajo dan za dnem hiše naših ljudi z raznimi letaki, dobro sestavljenimi oglasi v listih itd. Vidite in posledice so bile in so še: naši ljudje niso prihajali v slovenske trgovine po naselbinah, tuji kajpada tudi ne, ker so v tem oziru bolj zavredni kot mi in tako so z našim slovenskim denarjem tuji trgovci bogateli in napredovali, naši pa so komaj in komaj životalili, jamrali, da ne gre in godrnjali nad narodno nezavednostjo naših ljudi.

Glavni vzrok, in če ne glavni pa vsaj velik je bil v tem, da drugorodni trgovci znajo voditi uspešno reklamo, znajo p. d. kričati in s tem obračati pozornost nase tudi pri naših ljudeh. Zlasti židje dobro vedo, kako se naveže kupovalca nase.

Morda so prvič, ko je prišel naš človek v trgovino mu dali nalašč ceneje, morda mu še kak mali darček podarili za otroke, marsikje to delajo, dobro vedoč, da je to njim v korist, kajti to, da je enkrat dobil morda pri židu ceneje, kakor pri svojem trgovcu se ga bo držalo precej časa, ga bo pa drugje opeharil in to nazaj dobil. In ko taki vidijo potem kričave oglase v listu ali letaku, kar drve v take trgovine. Poleg tega so židje dobri računarji. Njim je glavno, da dosti prodajo in ne zato, kako ceno dobijo. Rajši za mal dobiček, pa veliko prodati, pa nazadnje več naredijo, kakor bi malo, pa za večji dobiček. Kajti tisti ljudje, ki so dobili malo ceneje pri njemu, pridejo prihodnjič zopet k njemu, ko kaj drugega oglasi in tako si navezujejo stalne odjemalce, katerih potem ni v druge trgovine.

S ZEPPELINOM

je Dr. Eckener obletel zemljsko oblo.

Z "AMERIKANSKIM SLOVENCEM"

pa obletijo trgovci in obrtniki svoje slovenske odjemalce, če oglašajo svoje trgovine v njem.

Oglašajte v "Amerikanskem Slovencu!"

Ali ste že kedaj mislili na to

da je dnevnik "Amerikanski Slovenec" točasno najbolj razširjen slovenski dnevnik v Ameriki in da imajo zato oglasi v njem vedno lep uspeh?

"AMERIKANSKI SLOVENEK"

vam poveča promet in dohodke, če inserirate v njem!

Tak-le oglaš

stane za enkrat \$6.00, za trikrat \$14.00. Za daljšo dobo ali stalni oglas poseben popust. Pišite po posebne cene na upravištvo "Amerikanskega Slovencea"!

Židovski trgovci denejo vsako leto povprečno od 35 do 45 odstotkov od čistega dohodka v proračun za reklamo. Mislite si slovenskega trgovca, ki bi naredil na leto čistega \$4,000 to le za primer, pa da bi določil \$1,000.00 za reklamo. Kaj bi vam rekel, če bi mu kaj takega svetovali? Ali bi vas ne pogledal pisano? Pa še kako. To pa zato, ker ne računata, da mu zna to prinesiti v prihodnje več kot še enkrat toliko pri izkupičku kot prejšnje leto.

Seveda je treba pa tudi, da trgovci in obrtniki znata svoje trgovine in podjetje voditi. Ako ni trgovec v tem doma, je zastoj pričakovati uspeha. Kakor ne morete pričakovati, da bo vam čevljar ure izdelaval, ne moremo pričakovati uspeha v tisti trgovini, kjer ne znajo kupovalcev postreči, kakor bi jih morali. Toda, kjer je trgovska sposobnost in znanje doma, pa zraven dobra reklama, tam pa ni vzroka, da bi ne bilo istega napredka in uspeha, kakor v drugih enakih trgovinah.

ŠE PAR BESED O REKLAMI V ČASOPISJU

Mislimo, da ne bo odveč, če podamo v naslednjem še nekaj važnih ugotovitev svetovnega reklamnega kongresa v Berlinu z željo, da bi se oni, ki se jih najbolj tiče, pogledali v ta problem, posnemali tudi v tem druge in se oprijeli reklame kot najsigurnejšega sredstva za napredek in razvoj svojega podjetja.

Mednarodni kongres za reklamo v Berlinu je vsemu svetu pokazal, da je reklama vse

KAJ JE REKLAMA?

Odgovor na to vprašanje je pravzaprav težak. Reklama je to, kar vzbuja zanimanje in pozornost v javnosti. Po ugotovljenju praktičnih in izkušnih mož je gospodarstvo brez reklame sploh nemogoče. — Predsednik Združenih držav, Mr. Hoover, naglašava v svoji

govinah. Ali pa oglaš v časopisu kaj koristijo? Bi že naročil oglas, pravi kak naš trgovec, ko bi to kaj pomagalo. Saj nič ne pomaga, to je proč vržen denar. In koliko naših trgovcev je, ki tako mislijo. — Tem v odgovor naj služi to le: Drugorodni trgovci raznih vrst potrošijo v kakem slovenskem listu po \$200.00, \$300.00 in več na leto za oglaševanje. In to take vrste trgovci, kakor nekateri našli slovenski trgovci. Ali mislite, da ti drugorodni trgovci ne znajo računati in da te svote mečejo proč. Ali mislite, da so res tako nespametni? Kaj še? Oni dobro vedo, da imajo od tega uspeh in korist, zato oglašajo in to stalno, ne samo za kakke praznike in še takrat, najmanjši oglašek, ki mogoče.

Vse to omenjamo, da dokažemo, kako drugorodni trgovci upoštevajo važnost oglaševanja, a mnogi naši slovenski trgovci in obrtniki tega nočejo upoštevati, ki je najvažnejše pri vsaki trgovini.

REKLAMA JE DALJE ZLATA JAMA

Reklama je resnično zlata jama, a le za onega, ki jo zna pravilno izkoristiti in uporabiti. Zdravilo pomaga, če se ga vzame o pravem času in v pravilni količini. Oni, ki so znali pravilno prilagoditi reklamo času in prilikam, so vedno uspeli in napredovali. Kdor tega ne verjame ali mogoče nad tem dvomi, ta naj gre n. pr. vprašat oljnega magnata Rockefellerja, avtomobilskega magnata Forda in številne druge veleobrnike, če jim je žal denarja, ki so ga potrošili za reklamo. Dobili boste odgovor: da, če bi vedeli, da ima reklama tak uspeh, bi ga potrošili za to koristno sredstvo še več. Poglejte n. pr. ameriške velelekarne Bordens in Bowman, kako stalno in neprenehoma oglašajo svoje mleko. Pa ga zato največ prodajo. Dokaz velike moči, ki je v reklamah. In koliko je drugih.

KAKO NAJ SE OGLAŠUJE?

Oglaševanje mora biti vedno pošteno in nikdar zavajalno. Nikdar v oglasu obljubiti nekaj, kar ni mogoče dati in izvršiti. Tak zavajalen oglas je vedno v škodo, kajti ničesar, kar ni poštenega, nima stalne podlage in slej ko prej pride na dan in tako ravnanje se vsikdar maščuje nad onim, ki tako ravna. Pošteno oglaševanje pa je vedno plodonosno. Vedno je trgovcu v kredit in čast. Pošteno oglaševanje zida trgovčevu dobro ime in zaupanje med ljudstvom. To kupovalci kaj hitro pronajdejo in potem temu primerno upoštevajo.

REKLAMA POCENI BLAGO

Z mnogih strani se slišijo ugovori, češ, če toliko izdam za reklamo, moram prodajati blago dražje, da to nazaj dobim. To je povsem napačno mnenje. Svetovni strokovnjaki so na kongresu v Berlinu na podlagi praktičnih izkušenj ugotovili, da reklama blaga ne podraži, marveč celo poceni iz enostavnega razloga, ker poveča promet in s tem poceni režiyo, t. j. upravo trgovine in ves obrat in tako omogoča nižjo ceno. Trgovec, ki več kupi, dobi tudi ceneje in boljši popust, kar tudi šteje, to trgovca in obrtnika usposablja za uspešno konkurenco. Predsednik angleškega odbora mednarodnega društva za reklamo je

končal svoj referat s pripombo, da brez reklame v časopisu bi ostali angleški industrijski slabi gospodarji in njihovi izdelki bi bili dražji in bi ne mogli konkurirati na svetovnem trgu.

V ostalem citiramo nekaj izrekov znamenitih mož, ki so podali svoje mnenje o reklamah, o vrednosti in važnosti časopisne reklame na kongresu:

— Andrew Carnegie: "Medtem ko trgovec spi, delajo za njega oglasi!"

— Barnum, lastnik svetovnega cirkusa: "Pot k bogastvu gre preko tiskarskega črnila!"

— Dr. A. Oetker: "Prej ko slej smatram, da je časopisna propaganda najcenejša pot do uspeha!"

— Lord Overhulme, lastnik velikih tvornic na Angleskem: "Oglasi so za inserenta velike koristi, oni povečajo promet in se sami plačajo!"

— Rudolf Herzog, Berlin: "Za vse kar premorem, dolgujem hvalo z 99 odstotki časopisnim oglaslom!"

Citirani in avtentični izreki najuspešnejših mož na gospodarskem polju so brez dvoma najboljše dokazilo moči in učinkovitosti časopisne reklame.

DRUŠTVA, KLUBI, NASELBINE IN POSAMEZNIKI!

Ako so oglaš v časopisu koristni za trgovce in obrtnike, so prav tako koristni za naša slovenska društva, klube, župnije, naselbine in posameznike.

Vzemimo: društvo priredi svojo veselico. Ali si društvo ne želi obilne udeležbe na veselici ali na svojem izletu? Gotovo, saj hoče kar največ čistejšega prebitka napraviti za svojo blagajno. Ako je temu tako, ali bi n. pr. bilo za društvo škodljivo, če naroči v dobro razširjenem listu, kakor je n. pr. "Amerikanski Slovenec", oglas za par dolarjev, recimo \$4.00 ali \$5.00. Ali ste društveniki že kedaj pomislili, če vam kaj to pomaga ali ne?

Poskusite enkrat in stvar učite v vsaki naselbini. Za vsako naselbino in društva vemo n. pr. mi to le na podlagi izkušnje. Ko so društvo priredila svoje zabave in iste niso oglašali v listu, marveč le v katke letake razdelili pred cerkvijo, so imeli na veselici le tiste, ki jih je dosegla vest. Kadarkoli so oglašali v listu je bila udeležba tudi z North Side, Cicere, Berwyna, Pullman, itd. Torej oglaševanje društvenih prireditev na škoduje, pač pa koristi. Vzemimo, da tak oglas pripelje samo dva udeleženca na zabavo ali že ne samo te dva skoro pokrijeta izdatek za oglas, in kaj ko je vendar gotovo, da jih pride več iz domače in bližnje okolice. Prav iskreno svetujemo društvam in

klubom po vseh naselbinah, da to poskusijo v prihodnji sezoni. Objavite primeren oglas v "Amerikanskem Slovencu," ki je najbolj razširjen dnevnik med Slovenci v Ameriki. Poslušajte se ga za večji in boljši uspeh vaših prireditev, bodisi veselici, dramskih predstav, ali karkoli. Objavite v listu program in vsopred prireditev. Videli bote, da bo vam to koristilo. Vsak društvenik, ki čita te vrstice, se jih naj utisne v spomin in ko bodo prihodnjič obravnavali na društvenih sejah priprave veselice, ne pozabite svetovati društvnemu odboru, da naj prireditev gotovo oglaš v "Amerikanskem Slovencu."

Društvom, ki dajejo za svoje prireditive tiskati vabila naši tiskarni, radi objavimo ravno tisto besedilo v obliki oglasa v listu za 25 odstotkov nižjo ceno, to zato ker se shrani stavek od letaka ali vabila in ni treba oglasa ponovno staviti. Priporočamo, da društva, ki naročajo vabila, dajo isto vabilo ali program objaviti še v listu. Pomagalo bo, to bote videli po poizkušnji. Društveniki ne pozabite tega!

Zlasti katoliška društva naj ne pozabijo, da je "Amerikanski Slovenec" v vsaki hiši katoliških Slovencev v Ameriki. Priredite katoliških društev posejajo le ljudje, ki so vašega duha, zato jih dosežete najbolj, če oglašate v katoliškem dnevniku A. S.

NAPAČNO POJMOVANJE

"Kaj bi trošili denar za oglaševanje, mal dopis se naj da v list, pa je ravno tako dobro," tako se čuje večkrat na raznih sejah naših društev. Ali pa, nekateri so se navadili, da take vesti utihotapijo med novice. — Well, nekaj je že, ali če hočemo biti pravični napravim časopisu, je treba priznati, da opisovanje veselice in prireditev v dopisih ne spada po pravici med dopise. V dopise spadajo le novice in razne vesti. Lahko se tu in tam malo omeni kako prireditev, a ni pa pošteno, n. pr. zahtevati od lista, da bo porabil eno ali dve kolone svojega prostora za dopis, kjer se vabi na društvene ali druge zabave in prireditev. Dela se to v veliki meri, a pravično ni. Razumeti je treba, kaj spada v dopis in kaj se smatra kot oglas. So izjeme pri društvih, kjer imajo majhne blagajne, ali n. pr. za župnije, ki so v dolgovi, v takih slučajih se spregleda in vsak list rad sodeluje. A drugače je to, kjer bi se to lahko plačalo, pa se zahteva zastoj. Tu pa ni prav. Vsaka stvar ima svoje meje, pa so pri časopisu tudi. Vedeti je treba, da vsak časopis je odvisen od dohodkov, ki jih dobi za naročnino in pa od dohodkov za oglaševanje. Zato ne gre, da bi n. pr. kako društvo, ki naredi blizu pol tisočaka čistega na veselici, zahtevalo, da mu kak list dela reklamo zastoj. Kaj bi se tam poznalo za ene 3 ali 4 dolarje, ki bi jih dali za oglas. Zahtevati od časopisa, da dela brezplačno reklamo je isto, kakor iti v trgovino in zahtevati, da ti da tr-

Tak-le oglaš

stane v "Amerikanskem Slovencu" za enkrat \$2.00, za trikrat \$4.80. — Za daljšo dobo, ali stalni oglas, se dovoli še poseben popust. Za stalne oglase, ali za več objav, pišite po posebne cene na upravištvo "Amerikanskega Slovencea".

REKLAMA JE VIR BLAGOSTANJA

Ta izrek so dokazovali in opravičevali številni govorniki in referenti kongresa, ki so z vseh strani osvetlili bistvo in pomen reklame. Na kongresu je bilo 85 predavanj vsega skupaj o reklamah. A v vseh se je ugotavljalo, da človek v 20. stoletju brez reklame ne more napredovati, da bi brez reklame vse gospodarstvo zastalo in da nudi samo sistematična, vztrajna in intenzivna reklama sigurno pot do uspeha in napredka. To nam kaže vsakdanje življenje. Večina ljudi bi si menda še danes ne

čistila zob, če bi jim vztrajna reklama ne vsilila krtačice za snaženje zob in raznih praškov in past; milo bi še dolgo ne bilo predmet vsakdanje potrebe, če bi ga tovarnar ne vsilil s prepričevalno reklamo za narodno zdravje. Neštevilni so predmeti, ki so dandanes neobhodna higijenska potreba, ki jih je spravila med ljudi samo reklama. Prav tako so pa tudi podjetja, ki bi bila obsodena na smrt, če bi ne gojila vztrajne reklame in tako širila krog svojih odjemalcev.

KANADSKI VESTNIK

Urejuje Rev. A. Milnar, Eston, Sask., Canada.
Prispevki in dopisi za Kanadski Vestnik se naj pošiljajo na njegov naslov.

DOGODKI IN ZANIMIVOSTI NA IZLETU.

Leask Sask.

Drugi dalji izlet smo napravili ob priložnosti razstave v Saskatoon. Saskatoon je mesto, ki ima okoli 25.000 prebivalcev in ima zelo lepo območje ob reki Saskatchewan. Ta reka gre skozi Saskatoon. Vleče se tako, kakor kača. Če jo pogledaš ne veš, če gre gor ali pa dol. Je reka, katera je že mnogo žrtev zahtevala. Mislili so, da je mirna, so se podali v njo da se skupljejo prav brez vse nemirnosti, in glej ni jih bilo nazaj. Če to reko opazuješ, ki je mogoče malo večja kot Drava pri Mariboru, boš opazil, da je na stotine vrtnicev na površju. Ti vrtnici so tako majčki, da bi se nikdo ne zmedel za nje. Geologi pa inace sodijo. Na dnu je sam fini, zelo premakljivi pesek. Vsak vrtnicev zgoraj pomeni iztrebnice peska spodaj, da ga nese drugod in tako tudi vsako žrtev, ki bi se nahajala ob vrtnicu. Rešitve ni, ker je dno reke nestanovitno in se menja od dne do dne. Danes vidiš mal oteček in jutri ga ni. V Riverhurst, pol pota med Moose Jaw in našim fajmoštrm v Eston, so delali celo leto, da bi prišli do dna reke in se tam utemeljili, da bi tako napravili most za železnico, pa se njim ni posrečilo. C. N. R. železnica je zgubila na tem pol milijona dolarjev.

Polje pa je v Saskatoon; tukaj je dno drugačno in precej mostov gre čez. Vse eno vsako leto tudi tam zahteva nekaj žrtev. Nikdar se kopat v tej reki! Pot od Leask pa do Saskatoon je samo 75 milj. Sami nismo mislili razložiti nič naših pridelkov. Zelo pa smo se začudili, ko vidimo na razstavi steklenico pšenice iz Jugoslavije! To nas je zelo zanimalo pa nikakor obveselilo. Bila je v tako slabem stanju, da bi se mi ne bili izdali kot Jugoslavlani zavoljo te pšenice. Kdo jo je sem spravil, ne vem, vem pa da ni bila nikak kredita za Jugoslavijo, ker je bila

prav pomešana z slipovko. Mi, tukajšnji farmerji na kaj takega nismo navajeni. Jugoslavija nam ni delala časti, pa vsi mislimo, da Jugoslavija ni s tem sploh nič imela opravka. Če ga dobimo, se bo nas spominjal! Tako smo torej šli v Saskatoon. Bil je sam polj iz avtomobila. To mestno drvenje z avtomobili, ta gnječa in nič prostora za avto, nam nič ni bila všeč. Za vsak palec se je šlo. Zagledam na mostu pred mano avto z "Cleveland, O."

Oho, sem si mislil, ta pa bo za me; tam so Slovenci. Gotovo je Slovenec. Hajd za njim... pa ga je tako zmanjkalo, da ga nisem mogel več najti. Naše razstave so seve zelo zanimive za farmerje. Vso dovršenost v farmerskem obsegu najdes tukaj, pa še več vabil, da kupiš najnovejšo mašino. Zabave je tudi dosti. Tudi denarja je treba seboj vzeti. Ko smo vse pogledali in se potem pomenovali, kaj bi se dalo vse z denarjem napraviti, ki ga štiri napolnjeni avtomobili lahko zapravijo pri takej priliki, pa smo se kar lepo poslovlili v pozni noči, šli dvajset milj dalje k Mr. Perderz, ki je vključno pozne noči bil vesel, da smo se ustavili. Pri kanadskemu farmerju pač ure nič ne štejejo. Bilo je ob dveh zjutraj in Mr. Perderz je bil vse eno vesel nas ponočnjakov. Za to mu tudi gre naša hvala in če kedaj k nam pride bomo mu tudi že ob enej zjutraj odprli!

Ko smo dospeli domu je bilo že vse zopet suho in tako smo pospravljali, kar je ostalo na polju. Dež nam seve v takem času zelo preseda. Kedar nas pa dobi, potem se spravimo na dopise, ki pa nič kaj veselega ne prinašajo. V takih časih smo le bolj v stiski. V celem letu je nam komaj par mesecev prijaznih; pa če so nam ti prijazni, so gotovo naši največji prijatelji! Prostosti nam pa tudi ti meseci ne morejo vzeti. Marsikateremu čitatelju piščalka žvižga zjutraj na "roboto." Nam nikdar. Kakor dolgo solnce vzhaja po svojem,

bomo i mi, in kakor zahaja, bomo i mi če se nam tako dobro zdi. Mnogi imajo denar, mi pa prostost, katere denar ne more kupiti. (Dalje).

John Rejc.

TO IN ONO.

TESTAMENT EGIPTSKEGA KRALJA PTOLOMEJA VIII.

V Kireni, na ozemlju Kirenaike v Afriki je skupina italijanskih arheologov, ki deluje v zvezi z neko drugo misijo za izkopavanje starin, letos 25. avgusta naletelo na plošča iz marmorja, v katero je uklesana oporoka Ptolomeja VIII., tudi Evergeta II. Ta mož je bil nekoč kralj Egipta in Kirene ter je v svojem testamentu določil, da pripade v primeru njegove smrti, če ostane brez zakonitih potomcev, njegovo kraljestvo Rimljanom. Vendar pa se je zgodilo nekoliko drugače. Po Ptolomeju je zasedel prostor njegov nezakonski sin Apion in šele po njegovi smrti, l. 96. pr. Kr. je prišla dežela pod Rimljane. Historična rimska tradicija o Ptolomejevi oporoki je torej s to najdbo potrjena.

KATERI IMA PRAV?

116 letnega Angleža Danijela Robinsona, po podatkih najstarejšo osebo v Angliji, so nedavno vprašali, kako si razlaga visoko starost, ki jo je ućakal. Odrnil je: "Čisto preprosto. Nikoli v svojem življenju nisem izdal pennyja za tobak. Mesto vina sem pil mleko."

Da bi preiskusili resničnost njegovih besed, so se obrnili še na njegovega sina, 92-letnega starca, ki je stal zraven. Ta je izjavil: "Gospodje, ne vem, če boste pogodili pravo, ako boste poslušali mojega očeta. Jaz se lahko pohvalim vsaj s tolikim zdravjem kakor on in vendar sem vse življenje vlekel iz pipe. Vina se pa takisto nisem sramoval nikoli."

Modrijani, ki so iskali formuljo za dolgo življenje, so kajpada prišli v zadrego in sklenili, da objavijo rezultat

proučevanja kakor stoji zgoraj.

MOŽA POLILA Z VRELO VODO.

Prošlo nedeljo popoldne sta se sporekla v dunajskem predmestju Hietzingu upokojeni cestni železničar Karel Poeschko in njegova žena. Moža je popadla togota, da je dvignil nad svojo polovico kladivo, ki pa ni z njim udaril. Žena pa, ne bodi lena, pograbi lonec vrele vode, ki je kipel na ognjišču, in polije s tekočino moža po obrazu, rokah in nogah. Nesrečnika so morali odpeljati v bolnišnico, kjer se mu ne godi posebno dobro.

SVETA GORA ATOS IZUMIRA.

Atenski dnevniki beležijo zanimivo dejstvo, da se prebivalci svete gore Atos naglo krčijo in da bo ondotni samostan kmalu čisto zapuščen. Stari menihi umirajo novicov pa je vedno manj. Dva samostana, ki štejeta po tisoč celice, dajeta danes zavetje jedva 100 minihom. Prejšnje čase so bile vse celice polne. Zato skrbi problem Atosa tudi grško vlado, ki je jela razmišljati, kako bi prišla tej reči v o-kom. Ker je Atos zelo bogata, meniška naselbina, je njeno vprašanje hkrati finančni pro-

ZAHVALA ZA "PARTY".

Ottawa, Ill. Svojega letošnjega rojstnega dneva, 10. septembra, ne bom pozabila, pa tudi ako bi živela 100 let. Besed mi primanjkuje, da bi se zadostno zahvalila svojim dragim prijateljicam, za vse, kar so za me storile, in tudi za krásna darila, "fernery" in "chrystral tree", kakor tudi za "birthday cake", ki je tako lep, da ga je škoda pojediti, in zato ga bom hranila za spomin. Enako tudi za vsa druga jedila, ki ste jih pripravile, in slednjic za izvrstno zabavo, ki ste mi jo pripravile po končani večerji. Škoda, da niste še svojih mož seboj pripeljale, da bi bila zabava še bolj dovršena. Naj bo izrečena prisrčna zahvala vsem naslednjim: Katarina Vidic, Katarina Bayuk, Alojzija Lekan, Mary Lekan, Marie Bluth, Mary Bluth, Uršula Kozarich, Anna Basky, Mary Simonich, Frances Hren, Joseph Bayuk, Katarina Damjen, Frances Staut, Frances Lekan, Frances Perovšek, Frances Less, Victoria Shandere, Barbara Bluth, Katarina Luzar, Mary Marcel, Kristina Gerdovich, ter Mrs. Kuma iz La Salle.

Isti dan je tudi moj trinajstletni sin Frankie obhajal svoj rojstni dan, in tudi zanj so dečki in deklice njegove starosti priredili lepo zabavo. Vsak mu je prinesel kak dar. Vsem se tudi on iskreno zahvaljuje za darila, kakor tudi za zabavo. Po tej zabavi pa je mene Mrs. Bayuk zvijačno iz hiše spravila, in ko pridem nazaj, se hiša, ki je bila do tedaj temna, nenadoma razsvetli in množica prijateljic, ki so bile tam zbrane, v moje največje presenečenje zakličejo "Surprise", in sledil je večer, ki ga, kakor sem že omenila, ne bom pozabila vse svoje življenje. Še enkrat prav prisrčna zahvala vsem skupaj.

Josephine Bradish.

blem, ki ga proučuje grška vlada z vso natančnostjo in opreznostjo.

— Gary, Ind. — Skrajno natančen je tukajšnji sodnik, C. M. Greenlee. Dasi so pri nekem "bootleggerju" našli o-pojne pijače, ga je ta sodnik opustil in sicer le zato, ker je bila v "warrantu" izpuščena besedica "street".

IZ DOMOVINE.

Iz Trbovelj.

Ob plačilnih dneih je pri nas navadno živahnejše kakor druge dni. V zadnjem času so ob takih dneih vedno pog- je pretepi, ki jih pa navadno ne povzročijo domačini, tem več delavci, ki prihajajo k nam od drugod. V nedeljo zvečer je pilo več delavcev Dukičevega podjetja v gostilni Pelko na Dobrni. Med njimi je prišlo do prepira in nazadnje do pretepa. Gostilničar Pelko jih je skušal pomiriti, ali je naletel slabo. Nekdo ga je tresil s steklenico po glavi, nekdo drugi pa ga je sunil z nog- žem v hrbet. Gostilničar Pelko je dobil težje poškodbe. — V ponedeljek pa so se stekli hlapci podjetnika Hancka in je bil tudi eden izmed njih težje ranjen. Tudi temu pretepu je bila vzrok pijača.

Napad iz jeze.

Zaradi nekega spora, ki je baje nastal ob priliki fantovskega streljanja na predvečer otvoritve Slomškovega doma, v Soštanju na Štajerskem je nedavno napadel 21letni Honovšek France iz Lokovice svojega sovaščana Slavka Rogelška na samotni poti in mu zadal s čevljarskim nožem na vratu pod levim ušesom 24 cm dolgo rano, ki je bila mestoma 5 cm široka. Vročekrvnežev čin sedaj obravnava orožništvo.

O REKLAMI.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

govec nekaj zastoj. Ponovno pa povdarimo in nihče ne sme nas napačno razumeti, da za mala revna društva in tam kjer res ni mogoče vzeti, da bi se oglaševalo vedno radi brezplačno sodelujemo, smo vedno došedaj in bomo zana-prej. A tam, kjer lahko plačajo, imajo bogate blagajne, tam pa naj sodijo kadar naročajo kako reklamo, kaj je prav in kaj ni.

KAJ BI RADI?

— Ta bi rad našel svojega sorodnika, svojega prijatelja, znanca in to in ono. Dolgo let se že nista videla, pa bi rad znal kje je sedaj? — Prijatelj mal oglas, ki ga objaviš v "Amerikanskem Slovincu," ti bo našel sorodnika, prijatelja in znanca. Poskusi če ne verjameš!

— Hišo bi rad prodal, pa menda dandanes nihče nič ne kupuje. Nihče ne pride vprašat. Pa lote imam tudi, ki bi jih rad prodal, pa to pa ono bi rad prodal, pravi zopet drugi. — Hm! Hiš, lot in drugih stvari nikdar ne bote prodali, če tega ne poveste širši javnosti, ljudem, ki bi to kar imate radi kupili. Oglasiti to v listu "Amerikanski Slovenec," pa bote videli, da se bodo kupci

kmalu priglasili. Pomnite, da to kar bi vi radi prodali, želi mnogo ljudi imeti. Pomnite pa tudi, da ti ljudje ne vedo, če imate vi kaj na prodaj. Ako bi brali pa vaš oglas, bi zato zoznali in bi prišli. Ali veste zdaj, kaj je vam potreba, kadar imate kaj za prodati? Treba je da oglasite v "Amerikanskem Slovincu," ki je razširjen časopis! Poskusite, če ni to res.

— Chicago, Ill. — Za sredo opoldne je napovedan prihod berlinskega župana, ki se nahaja v Ameriki na obisku. Prispej bo z letalom iz Detroita in bo šel najprej pozdravit župana Thompsona, potem pa bo prisostvoval seji trgov. zveze.

NASLOVI

poslaništva in konzularnih jugoslovanskih uradov v Ameriki.

- Legation of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes, 1520 Sixteenth St., Washington, D. C.
- Consulate General of the S.H.S., 840 North Michigan avenue, Chicago, Illinois.
- Consulate General of the S.H.S., 1819 Broadway, New York, N. Y.
- Consulate of the S. H. S., 2413 Russ Bldg., San Francisco, Calif.
- Emigration Commissioner of the S. H. S., 1819 Broadway, New York, N. Y.
- Consulate General of the S.H.S., Keefer Building, Montreal, Quebec, Canada.
- Consulat General du Royaume des Serbes, Croates et Slovens, Victoria 1453, Buenos Aires, Republica Ar-

PALACZEV POGREBNIŠKI DOM

Naša postrežba je brezplačna, kar se tiče rabljenja naše mrtvašnice. — Samo na razpolago Chicagi, Ciceri, Berwyn in vsem predmestjem. — Prevažamo umrle osebe iz vseh delov mesta v našo mrtvašnico. — Cene nizke, postrežba točna. — Avtomobili na razpolago za vse slučaje.

FRANK E. PALACZ

Registrovani embalmir

1916 W. 22nd St. near Lincoln, CHICAGO, ILL.

Tel. Canal 1267. Res. Rockwell 4882

Denar v Jugoslavijo brzojavnim potom!

MI RAČUNAMO:

Za ameriške dolarje:	Za dinarje:
\$ 5.00 .....\$ 6.15	200 Din .....\$ 4.45
10.00 ..... 11.25	500 Din 9.80
15.00 ..... 16.35	1000 Din 18.90
20.00 ..... 21.45	1500 Din 28.00
25.00 ..... 26.55	2000 Din 37.00
35.00 ..... 36.70	3000 Din 55.40
50.00 ..... 51.90	4000 Din 73.50
75.00 ..... 77.50	5000 Din 91.60
100.00 ..... 103.00	10000 Din 182.00
200.00 ..... 204.00	15000 Din 273.00
300.00 ..... 306.00	20000 Din 363.00
400.00 ..... 407.50	30000 Din 543.00
500.00 ..... 509.00	40000 Din 724.00
600.00 ..... 610.50	50000 Din 902.00
700.00 ..... 712.00	60000 Din 1082.00
800.00 ..... 813.00	70000 Din 1260.00
900.00 ..... 914.00	80000 Din 1441.00
1000.00 ..... 1015.00	90000 Din 1620.00

Za pošiljke po pošti se sprejema samo Money Orders, American Express ček, ali pa bančni draft. Osebnih čekov po pošti ne sprejemamo.

Nobenh drugih pristojbin in nobenh odbitkov v Evropi.

Metropolitan State Bank

2201 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.

Uradujemo: Dnevno od 9:00 zjutraj do 4:00 popoldne. Ob tokih in sobotah do 8:30 zvečer.

KAPITL in PREBITEK .....\$ 300,000.00
PROMET IN VIRI NAD \$3,500,000.00

A Delicious Food

A food for protein; a food for mineral salts; for calcium and phosphorus; all the essential elements for health and strength are found in good cheese. And all the essential elements of good cheese are found in Kraft Cheese.

KRAFT-PHENIX CHEESE COMPANY

JEWELER

On the Cor. 8th Str. and New York Ave., Sheboygan, Wis.

Jacob Gerend Furniture Co.

704-706 West 8th Street, Sheboygan, Wis.

Priporočamo naš pogrebni zavod. Dobite nas podnevi in ponoči. Imamo tudi vsakovrstno pohištvo po zmernih cenah. Telefon: 377-J — 4080-W.

Zavod kvalitete in postrežbe od leta 1912.

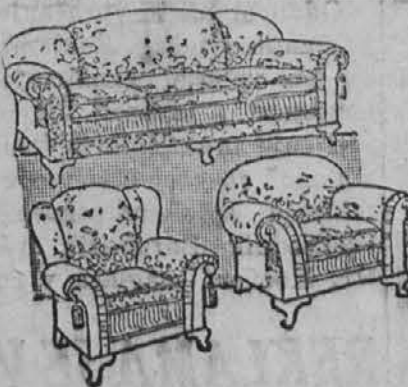
QUALITY FURNITURE J. Telser LOWEST PRICES

ZALOGA POHIŠTVA IN RADIJEV za gotovino ali na lahke obroke

Govorimo tujezemske jezike.

2105-11 W. 22nd STREET, CHICAGO, ILL.

Da nam bo mogoče nuditi našim cenj. odje malcem čim najboljšo postrežbo, smo znatno povečali naše trgovske lokale, ki bodo v najkrajšem času otvorjeni. PAZITE NA OTVORITVENI DAN. Kupci bodo dobili lepa darila.

Velika izbira "Zof in stolov" za vaše parlorje.

Vseh vrst, najlepše sestave za parlorje kot na sliki prodajo v tej razprodaji od

\$79.50

NAPREJ

Velika in raznolična izbira najmodernejših peči. Krasi izdelki.

Od \$29.50 višje

SPALNIČNA OPREMA, obstoječa iz treh kosov, orohovina, okusni okraski. Pridite pogledat in prepričajte se, kako vrednost nudimo za OTVORITVENI DAN.

Samo \$98.00

Lz življenja in sveta.

LOV NA KITE Z MODERNIMI SREDSTVI.

Lov na kite se je razvil v 17. stoletju, ko so odkrili Spitzberge. Zasluzek je privabljal tedaj cela brodovja Holandcev, Anglezev, Baskov in nemških Hanseatov proti obalnim polarnim dezelem ter spada ta doba med najsijajnejše v zgodovini kitolovstva. In vendar se ta doba ne more primerjati z velikanskim obratom, ki ga razvija kitolovstvo zadnjih 20 let v Južnem Lednem morju.

Stara kitova lovišča na severu so bila že skrajno opušala, ko je v prvih letih tekočega stoletja voditelj nordenskioldske južnopolarne ekspedicije C. A. Larsen odkril v tamkajšnjih vodah nova lovišča za kite. Ta lovišča se zde neizčrpna in postajajo tem obilnejša, čim bolj se širi lovski obrat. Stare kitolovske ladje so, čim so se pokazali kiti, spustile čolne v vodo, iz katerih so potem v to posebno izurjeni ribiči napadli kita s harpunami. Tak priprost lov je bil mogoč na severnega kita, ki je zelo len in počasen. Tudi so preje uporabili od kita le mast, ki so jo kuhali na obalnih postajah. Danes pa je kitolovstvo do viška razvita industrija.

Poleg lovskih ladij plovejo na lovišča orjaški parniki, kjer kuhajo mast kar na lici mesta in predelujejo tudi vse ostale dele morskoga orjaka. Na čelu kitolovstva stoji Norvežani, ki imajo največje tostvarne obrate na svetu in svoja podjetja neprestano izpopolnjujejo.

Kitolovska ekspedicija v Južno Ledeno morje je danes zelo drago podjetje, posebno če vpoštevamo plavajoče obrate za predelavo kitovih surovin, posebno masti. Vsa dosedanja važna lovišča v Južnem Lednem morju se nahajajo v angleškem vladarskem področju, tako da morajo podjetja za drag denar od Anglezev kupovati dovoljenja, da smejo na obalah urediti postaje za kuhanje masti i. dr. Norvežani so zato prvi prešli k plovečim obratom za predelavo kitovih surovin kar na morju. S tako ladjo plove po več lovskih parnikov, ki imajo na sprednjem koncu topove, iz katerih streljajo na kite s harpunami, nato pa živali potegnejo na kuharsko ladjo. Na ta način se kitolovska podjetja izognejo vsaki odvisnosti od angleških vladarskih pravic; zato ta način vedno bolj prevladuje, tembolj, ker ga pospešuje tudi vedno večji tehnični napredek.

Dne 10. avgusta je odplul proti jugu najnovejši norveški parnik za izkoriščanje kitovih surovin "Kosmos" z ostalimi parniki. Lov na kite v Južnem Lednem morju se začne sicer šele meseca novembra in decembra in traja potem do marca; toda pot je tako silno dolga, da se morajo kitolovska brodovja odpraviti na pot že meseca avgusta. — "Kosmos" ima 22,500 ton in je eden največjih čolnovih parnikov na svetu. Celokupni krov je takorekoč ena sama plošev, na katero z vijaki potegnejo kite, kar traja za posamezno žival 4—5 minut. Na krovu je prostora za štiri kite istočasno. Tu živalim izrežejo špeh, ki ga

potem stope v spodnjih prostorih ladje, kjer predelajo tudi ostale dele živali. Z novimi pripravami se pridobiva ribje olje v zelo čistem stanju. Prostor, kjer stoji stroji, so tako veliki, da bi mogla v njih stati štirinadstropna hiša. Parni stroj se kuri z oljem in je močan za 5000 konjskih sil. — Dnevno morejo skuhati na "Kosmosu" 2500 sodov ribjega olja v vrednosti 250,000 norveških kron. Celotna enosezonska produkcija pa znaša 120 tisoč sodov v vrednosti 10 milijonov kron.

Le tako ogromna produkcija omogočuje velike lovske ekspedicije v južnopolarne predele, kajti stroški so velikanski in podjetje vedno tvegana stvar. "Kosmos" stane 5 milijonov norv. kron. Z njim plove 7 lovskih parnikov, od katerih je v prvi vrsti odvisen uspeh ekspedicije. Moštvo pri harpunskih topovih mora biti posebno izvežbano in je zato izvrstno plačano.

Tačas plove na kitolov v Južnem Lednem morju 199 lovskih parnikov in 39 plovečih kuharskih obratov. V prejšnjih letih so ubili po 10,000 morskih nestvorov, topot bo pa moral biti plen še neprimerno večji. Kajti topot imajo kitolovci prvič s seboj tudi letala, ki imajo nalogo paziti na prihod kitov in obvestiti ladje. — Kakor nekoč morsk predeli okolu Spitzbergov, tako je sedaj Južno Ledeno morje za Norvežane prava zlata jama, saj črpajo iz njega ribje olje v vrednosti nad sto milijonov norveških kron na leto.

KLIC PRELITE KRVI.

Znano dejstvo je, da vleče morlice neka neodoljiva sila na mesto zločina. Temu dejstvu se je zahvaliti, da je prišel v roke pravice že marsikak zločinec, ki bi ji bil drugače najbrže za vedno ušel.

V Franciji je običaj, da postavijo na kraje, kjer se je zgodil kak umor, a je ostal morilec neznan, straže, ki noč in dan opazujejo ljudi, ki prihajajo mimo in se ustavljajo tamkaj; trdijo, da se tako pogosto posreči najti zločince. Tudi angleški kriminalisti vedo za magično silo, ki vleče morilca na mesto zločina. V Hampsteadu so na bregu ne-

iz stare domovine "PLANINKA" čaj za zdravljenje.

V zalogi imamo zdaj iz stare domovine naš poznani zdravilni čaj "Planinka", od znanega lekarnarja v Ljubljani Leo Bahoveca, ki ga izdeluje. "Planinka" čaj pomaga v vsakem slučaju boleznim. Zenske, moški in otroci, vsi danes v Evropi rabijo "Planinka" zdravilni čaj, ki ga priporočajo lekarnarji kot naravno in sigurno sredstvo v vsakem slučaju boleznim. Ako Vam vaš zdravnik ni pomogel, poskusite Planinka čaj in prepričali se boste o njegovi moči. Sestavljen je iz trave, zelišč in korenin, ki so nabrane ob pravem času. Naravno zdravilo za vse. 1 velika skatlja stane samo...\$1.00. Imamo tudi druga zdravila. Dr. Wolfsteinovo zdravilo za revmatizem, ki se pije in ki pomaga v najtežjih slučajih boleznim revmatizma. 1 steklenica .....\$1.25. "Bojokosa", pripomoček proti sivim lasem, vrača lasem pravo barvo. Odstranjuje lišaj in varuje pred izpadanjem las. Ne vsebuje nič strupa, amonijak je čisto naravni zeliščni proizvod. Garantirano. 1 steklenica.....\$2.00. Ne pošiljajte denarja; plačajte, kadar boste prejeli. Adresirajte pisma in naročila na sledeči naslov: V. S. Vlahović, Importer, P. O. Box 185-W, Union City, N. J.

TRI KARE GROZDJA

MUSKATEL IN ZINFADEL

bo na BLUE ISLAND AVENUE in PAULINA STREET V SOBOTO, 5. OKTOBRA 1929.

Pokličite, ali pa pridite h karl.

LAWRENCE LOTRICH, 1937 Trumbull Ave., Chicago. Tel. Rockwell 8426

kega ribnika aretirali neko gospo Pearcey in ji zabrusili naravnost v obraz, da je umorila svojo sosedo in njenega otroka. V ribniku so kmalu nato našli trupli obeh žrtev, ki jih je bila morilica stlačila v otroški voziček. Peaceyeva je nato zločin priznala in povedala, da je trupla na tem vozičku odpeljala v ribnik. Dalje je izpovedala: "Bila sem si na jasnem, da je zame zelo nevarno, ako se mudim v bližini ribnika; toda ni mi dalo pokoja in dasi sta bili trupli pod vodo, sem čutila vendar neodoljiv nagon, da ju moram stražiti."

Čisto podobno se glasi izpoved nekega Edgella, ki je v bližini Essexu ustrelil neko veleposestnico in jo zagrebel v kotu na graščinskem dvorišču. Prav na tem dvorišču so ga tri tedne kasneje aretirali. Edgell je izpovedal: "Tisti strašni večer sem se takoj odpeljal v London, si poiskal šumno zabavo in se našel. Nisem skopalil z denarjem, samo da bi imel zmerom okoli sebe veselo družbo. Toda sredi take orgije me je zgrabilo kakor klic. Upiiral sem se, toda ni me izpuščilo. Moral sem se vrniti v Essex — bilo je štiri dni po umoru. Tako je zahtevala od mene nevidna sila, moral sem zopet stati na mestu, kjer je ležala umorjena. Kakor hitro sm bil na dvorišču, je sila popustila. Potem sem se zopet odpeljal v London, a vsake toliko časa se je skrivnostni nagon znova oglašil in znova sem se vrnil v Essex. Na ta način sem tripot pohitel na graščinsko dvorišče. Treščil so me opazovali in aretirali."

Morilec dr. Crippen je dve leti živel v hiši, v katere kleti je zakopal svojo ženo, ki jo je bil umoril. Miss Neve-Richardson, ki je živela z njim, je pred sodiščem izpovedala: "Opazila sem in se čudila, kako je Crippen, čim je zvečer ura bila devet, odšel iz sobe. Potem sem ga vselej našla, kako je stal vrhu stopnic v klet, držal v roki svečo in s spačenim obrazom strmel doli v klet." Crippen je priznal, da je bilo natančno ob devetih, ko je zadržal svojo ženo.

Neki Lefroy, ki je vrgel svojo žrtev v tunelu Balcombe z brzečega vlaka, je na zaslišanju izpovedal: "V teku treh tednov, predno sem bil aretirán, sem samo enkrat zapustil svoje skrivališče. Neznana sila, ki se me je nenkrat polastila, me je neodoljivo gnala, da sem se odpravil v tunel. Peljal sem se z vlakom onstran tunela, nato pa sem tekel nazaj in šel tipaje skozi temni predor. Nenadoma nisem mo-

gel napraviti nobenega koraka več in kasneje sem ugotovil, da sem bil obstal kakor prikoval natančno na tistem mestu, kjer je bilo ležalo truplo moje žrtev."

NEZASLIŠAN ŠKANDAL NA NORVEŠKEM.

Na Norveškem so odkrili strahovit škandal, s katerim se peča čela dežela. Središče škandala je trgovinsko mesto Stavanger. Stavangerska mestna občina je bila že pred 25 leti uvedla popolno alkoholno prepoved. Kasneje je izšla prepoved za celokupno Norveško, ki pa ni trajala dolgo, ker je cela vrsta mest ponovno začela izdajati koncesije za gostilniško obrt. Stavanger pa je vztrajal kakor skala na alkoholni prepovedi. Te dni pa je stavangerski policijski ravnatelj Kvalsund na javnem shodu odkril, da je Stavanger središče alkoholnega tihotapstva. Rekel je, da polovico prebivalstva živi od tega tihotapstva. Med tihotapci da se nahaja tudi član mestne uprave, ki je ob enem vpliven tudi na prohibicijskega gibanja; v njegovih hišah se vrše pijanske orgije, a on dobiva kot najemnik visoke vsote. Nato je nastopil predsednik prohibicijskega gibanja Magnus Karlsson in pozval policijskega ravnatelja, naj pove ime tega moža. In glejte čudo — ta mož ni bil nihče drugi nego gospod Magnus Karlsson sam! Neopisni škandal, ki bo odnesel dvolicega Magnusa kakor vel list. S tem pa škandala še davnost ni konec. Resni listi objavljajo nezasišana odkritja o bujno cvetočem tihotapstvu z alkoholom in pijanskih orgijah, katerih se udeležujejo vsi sloji, otroci in starci. Birmanke, mnogokrat brezumno pijane se udeležujejo popivanja in nosijo pijačo na mizo. Vsa tostvarna poročila, ki so jih krajevne oblasti priznale kot resnična, so odšla na notranje ministrstvo v Oslu. Stavangerska policija ni več kos položaju in je prosila za ojačanja.

Naročajte najstarejši slovenski list v Ameriki "Amerikanski Slovenec!"

HIŠA NA PRODAJ

Za dve družine, pet sob v vsakem stanovanju. Moderno izdelana, trd les, v najboljšem stanju. Garaža in velika lota. — Vprašajte na: 307 Landau Ave., Joliet, Ill. (2903)

PRIPOROČILO IN NAZANILLO.

Podpisani sem zastopnik lista "Amerikanski Slovenec" za Chicago in okolice. Sprejemam naročnino za list, oglase, knjige, plošče in vse kar je v zvezi s podjetjem A. S. — Dalje imam v zalogi vse vrste zlatnino, ure, verižice, prstane, damске zapestne ure in sploh vse, kar spada v zlatarsko področje. Prodajam Viktrole, radijo in vse slovenske plošče. Pokličite me na telefon "Commodore 0693" in prišel bom z vzorci na Vaš dom. Se priporočam v naklonjenost.

FRANK GABRIEL

12230 — So. Green street Chicago, Ill.

IZ SLOV. NASELBIN.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

kor doma. Hvala Vam. Naj še nekoliko opišem kako znajo bujo kuhat. Bila sem vabljena h dobri družini Lavričevi. Tam so namreč bujo kuhali, katero sem prvič v mojem življenju jedla. Lavričeva mama so jo kuhali čeli kotel, da ni bil nihče lačen, kateri je h njim prišel. Prišlo je pa toliko ljudi, kakor na pravo kranjsko očet. Potem se je pa začelo vrteni staro in mlado. Vse je plesalo in se zabavalo do poznega jutra. Tako se mi je dopadlo, kakor da sem doma v starem kraju. Tako je minul teden, potem so pa naši prišli iz Keme in smo bili skupaj na Eveleth, en čas tu, en čas tam. Drugo nedeljo se je pa oglašil Mr. Anton Lenič s svojo bujo. Tam je bilo zopet vse polno ljudstva, vse veselo in zadovoljno. Zopet je bila dobra. Leničevi družini najlepšo hvalo za bujo. Tako nam je potekal čas.

Dne 23. avgusta smo sklenili da odrinemo. Predno smo odšli nas je pa povabila družina Peter Malesh, večer pred odhodom. Tu je bilo zopet veliko veselja, zabave. Veliko se jih je zbralo okrog nas in zabavali smo se veselo pozno v noč. Ne bomo pozabili teh veselih dni. Najskrenejša hvala Vam prijatelji in znanci gori na Evelethu! Drugi dan ob 10 tri smo odšli nazaj proti Duluthu. Spet je rosilo, pa vseeno smo vozili hitro. Prvi dan smo privozili do mesta Nashville, Wisc. Tam smo prenočili in zjutraj ob 6 uri zopet naprej. Med potjo sva oba morala menjati koleasa. Zvečer ob 9. smo srečno privozili v Chicago. Z avtomobilom je res prijetna vožnja. Mnogo vidiš in marsikaj se naučiš. Spomin na Minnesoto mi bo ostal v prijetnem spominu. V Minnesoti je lepo. Koliko lepših sol ima Minnesota. Koliko lepših jezerov.

Predno končam naj se zahvalim prijateljem in znancem družini Valentini Osolnik, družini Malesh, družini Lavrič in vsem drugim. Hvala tudi Mrs. Kopoveč, ki je nam dala toliko enih stvari za na pot. Klobase bi bile kmalu do doma segle, toliko si jih nam naložila, a so tudi prav prišle. Hvala Ti Mary!

K sklepu sprejmite pozdrave vsi čitatelji tega lista posebno pa vi znanci in prijatelji in Vam kličem na svidenje drugo leto!

Mary Oblak in Mari Mubi.

UREDNIKOVA POŠTA.

— A. P. Corning, Calif. — Nisem bil tam, kar vprašujete. Tudi v Stopičah ne. Videl sem jih le s ceste, ko smo šli preko Gorjancev v lepo Belokrajino. Pozdravljeni in se še kaj oglasite! — J. K. Joliet, Ill. — Na Vaše vprašanje bote dobili najbolj merodajen odgovor pri kakem zanesljivem advokatu. Informirajte se pa preje nego odštejete denar, potem bi bilo prepozno. Advokat bo Vam vse pojasnil.

— Naročnik, Duluth, Minn. — Uredništvo ni prejelo ničesar, o čemer pišete. Mogoče se je zgubilo. Mi ne vemo ničesar o tem.

Ustanovljena 31. decembra, 1921. Inkorporirana 12. oktobra, 1923.

SEDEŽ: CHICAGO, ILLINOIS

ODBOR ZA LETO 1929:

Predsednik: Leo Mladich, 1941 W. 22nd Street. Podpredsednik: Andrew Glavach, 1541 West 22nd Street. Tajnik: Victor Mladich, 1914 West 22nd Place. Blagajnik: John Gottlieb, 1845 West 22nd Street. Zapisnikar: Joe Oblak, ml., 2313 So. Winchester Avenue. Duhovni vodja: Rev. Anselm Murn, O. F. M.

Nadzorniki: Frank Kozjak, Theresa Chernich, Steve Zabcich.

Porotniki: John Jerich, John Falle, Steve Foys.

Vratar: Anton Zidarich.

Uradno Glasilo: "Amerikanski Slovenec".

Družba zboruje vsako prvo sredo ob 7:30 zvečer v cerkveni dvorani sv. Štefana, na 22nd Place in Lincoln ulici.

Družba sprejema v svojo sredo moške in ženske od 12. do 55. leta starosti. Pristop v družbo je samo en dolar. Družba plačuje \$7.00 na teden bolniške podpore, za kar se plačuje po 50c na mesec mesečine. To je izvanredna ugodnost za vsakega Slovenca v Chicago. Rojaki, pristopajte v to domačo družbo!

Za vsa pojasnila glede družbe in njenega poslovanja se obrnite na družbenega tajnika ali pa predsednika.

NAZNANILO.

Chicago, Ill.

Prihodnja seja družbe sv. Mohorja se vrši v nedeljo, dne 6. oktobra ob 2. uri popoldne v navadnih prostorih.

Z bratskim pozdravom,

V. L. Mladich, tajnik.

5 DNI NA OCEANU
v ali iz
JUGOSLAVIJE
na Cherbourg ali Bremen s največjimi in najhitrejšimi nemškimi parobrodama
BREMEN EUROPA
SAMO 7 DNI DO JUGOSLAVIJE
Znižane cene v tretjem razredu tja in nazaj. — Priročna in ugodna železniška zveza z vsemi deli Evrope.
Redna tedenska plova z drugimi priljubljenimi Lloydovimi parniki.
Za povratne izkaze in za druga pojasnila se posvetujte s svojim lokalnim zastopnikom ali
NORTH GERMAN LLOYD
130 W. Randolph St., Chicago

GROZDJE GROZDJE GROZDJE GROZDJE

Kakor druga leta, dobim tudi letos najboljše

MICHIGANSKO GROZDJE

naravnost s farne na moj dom. Letos bo še boljši pridelek kakor lani. Dobim pa tudi

NEWYORŠKO GROZDJE

kakor tudi

KALIFORNIJSKO.

Če vam ni mogoče priti osebno k meni, ga lahko naročite po telefonu. Cene zmerne. Priporočam se Vam za naročilo.

JOHN KOČEVAR, 2215 W. 23rd Street, CHICAGO.

Tel. Roosevelt 2692.

Poštna hranilnica

KRALJEVINE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV

sprejema hranilne vloge

z 6% obresti

ZA VLOGE JAMČI DRŽAVA.

Denar se pošilja z pošto nakaznico "money order". Ravno tako se more po pošti poslati denar tudi svoji rodbini v stari kraj. Dolarji se zamenjajo po uradnem borznem tečaju brez kakoršnega koli odbitka.

Zahtevajte brezplačna navodila!

POŠTANSKA ŠTEDIONICA,

BEOGRAD, EUROPA.

MI

izterjavamo račune tvrdk, posameznikov in korporacij ter imamo pri tem pred očmi, da izvršimo opravilo v obojestransko korist.

Merchants & Miners Bank

CALUMET, MICH.

Podružnice:

HECLA ST. LAURIUM, SIXTH ST. RED JACKET
Premoženje čez \$5,000,000.

VOZNI RED PARNIKOV

Za one, ki so v teku prihodnjih par mesecev namenjeni v stari kraj, navajamo tu odhod najboljših parnikov iz New Yorka:

- 9. okt., Berengaria — Cherbourg
- 12. " Olympic — Cherbourg
- 16. " Saturnia — Trst
- 18. " Ile de France — Havre
- 19. " Deutschland — Hamburg
- 25. " Paris — Havre
- 25. " Bremen — Bremen
- 26. " Milwaukee — Hamburg
- 26. " Majetics — Cherbourg
- 31. " Muenchen — Bremen

Za vsa nadaljna pojasnila glede cen kart, potnih listov in drugih zadev se obrnite na

PRUDENTIAL BANK

(Prej — ZARAJŠEK & ČESARK)
622 Ninth Ave., cor. 44th St., New York, N. Y.

Širite "Amer. Slovenca"!

T. C. Bridges:

Na pomoč

ROMAN.

"To že. Toda ravnal bi zoper postavo, kdo bi koga takole ustavljal," pravi Sam resno.

"Briga se on za postavo!" reče Jim posmehljivo. "Pa naj že bo kakorkoli: Kakor daleč seže oko, nikjer ni videti nobene ladje in tako ni ničesar, kar bi mu branilo ravnati po svoji volji."

Sam prikipa in pravi: "Potemtakem sva prepuščena sama sebi, da se rešiva, kakor veva in znava. Jim, če dovoliš, bom jaz prijel za krmilo."

Pri teh besedah vstane in stopi proti zagnemu koncu čolna.

"Saj se ti meša!" zagode Jim, vendar pa vkljub temu skoči na prednji konec in Sam zagrablji za krmilo.

Sapa je postala še močnejša in čoln je plaval skoraj z največjo možno naglico, pa še to ni bilo mnogo v primeri z dolgo, nizko lanšo, ki so jo gonili močni stroji, da je hitela za čolnom. Sam se ozre še enkrat na lanšo, nato pa na vzhod proti obali, kjer je segal v morje dolg rtič miljo daleč ali pa še več.

Rekli so mu Sharpstone Point (rtič ostrih kleči); na koncu, ki je bil na morski strani, so se belo penili valovi med zmedo plitvin in sipin. Naenkrat Sam preokrene krmilo in v loku obrne čoln proti Pointu.

"Pa menda vsaj ne misliš pristati?" zavpije Jim nejevoljno.

"Samo, če bova prisiljena," odvrne Sam in krmari v isti smeri dalje.

Jim skomigne z rameni, ne reče pa nobene več. Znal je precej spretno voditi čoln, ni se pa sramoval priznati, da ga Sam v tem poseka. Samov oče je bil kapitan neke obrežne skune (jadrnica z dvema jamborjema pa brez drogov za jadra) in je na morju utonil in Sam je jadrar, odkar je shodil. Prav noben ribič na obali ne bi mogel s čolnom več doseči ko Sam.

Ko je zdaj sapa pihala skoraj v krmilo, je čoln plaval jako hitro proti Pointu, toda Jim je gledal lanšo in zapazil, da je tudi ona spremenila smer in jim sledila; tako torej zanj ni bilo nobenega dvoma več, da ju lovi.

Ko se je čolnček blizal Pointu, je bobnenje penečih se valov postalo močnejše, toda Sam je jasnega lica vztrajno krmari naprej, naravnost proti sipinam, kjer so se prekucevale in belile vode.

Nazadnje pa Jim ni mogel nič več molčati; zato vpraša:

"Sam, ali naju nameravaš utopiti? Tisti hip, ko zadeneva ob tla, naju bodo požrli valovi!"

"Ne računim na to, da bi zadela ob tla," pravi Sam. "Ker je zdaj plima, je v Zavitem prelivu še vedno tri čevlje vode."

"Človek božji, menda vsaj ne misliš poskušati pota skozi Zaviti preliv?"

"Zakaj pa ne?" vpraša Sam. "To nama prikrajša pot za dve miljini in Gadsdena prehitiva za lepo progno."

"To je vendar smrtno nevarna vožnja," godrnja Jim. "Vzel bi bil seboj rešilni pas, če bi bil vedel, da se boš spuščal v take igre."

"Ga ne boš potreboval," zagotavlja Sam; prav tedaj pa se vzdigne čoln na visok val in Jimu je kar sapa zaprlo, ko je čoln vrglo proti lisi porasle skale, ki jo je razgalil upadajoči val. Sam pa je ostal popolnoma hladen, urno preokrenil krmilo in čoln zasukal naokoli. Približal se je čoln čerem za manj ko

polovico svoje dolžine in cele plasti pen so ga pokrile, ko je presekal drug val, in nato spretno šinil v mirnejšo vodo.

"Malo je manjkalo," zamrmra Jim, ki ga je nevarnost nemalo pretresla in si briše vodo z oči; Sam pa se samo znova zakadi v vrtnice, oči pa upira v ozko črto modre vode pred seboj in čoln je kar letel skozi preliv.

Krmaril je čolnček zdaj sem zdaj tja med čermi in sipinami, ki so se na prečudne načine previjale na vse strani, vmes pa so nad plitvinami glušče bobneli valovi; Sam pa se ni zmenil ne za bobnenje ne za brizgajoče polive in kar čvrsto hitel naprej. Čez minuto ali dve se je Jim že bolje počutil, toliko bolje, da si je upal oči dvigniti od preliva in pogledati nazaj po lanši. Pa je od nejevolje kar zazijal.

"Za nama gre!"

"Jaz sem vedel, da pojde," odgovori Sam mirno.

"Torej sva se v vse te nevarnosti spuščala za prazen nič!" pravi Jim trpk.

"Sedi mirno!" ga opozori, Sam in ker mu ni drugega kazalo, ga je Jim ubogal, srečnega se pa ni počutil. Lanša je hitela za čolnom in se mu hitro bližala in ko je prišla še bliže, je Jim videl, da jo krmari Gadsden sam. Gadsden je bil velik človek krepkega stasa z bledim, gladko obrtim obrazom in velikim jastrebovim nosom in je vodil lanšo s spretno roko. Ker je bila njegova lanša večja ko čoln in spredaj dobro okovana, je spočetka varno plavala in vse druge ovire laže premagala nego čoln. Jimu je srce upadlo, ko je videl, da je brez nezgode šinila v južni konec preliva.

"Če naju tukaj dohiti, nama bo slaba predla," zamrmra sam pri sebi; prav tedaj pa je Sam zavihtel čoln okoli novega ovinka v bolj razširjen del preliva in Jim začuti, kako čolnov greben ostro prasne po pesku. Vendar pa se ga je le dotaknil in je varno izpeljal. Lanša pa se je še hitro, hitro bližala in bila kmalu tako blizu, da je Jim lahko razločil Gadsdenov obraz in obraz moža, ki je bil ž njim. Jim ga je spoznal, da je Simon Harth, Gadsdenov šofer, majhen pa žilav možiček, ki so ga poznali le pod imenom molčiči Harth. Bil je eden izmed mrzlih kornuelskih rudarjev, skoraj tako temne poti kot Španec in kratko ostrizenih, kodrastih, črnih las. Pravili so, da je utrjen kot žebelj in brezvesten kakor njegov gospodar.

Zdaj pa se plimovanje obrne in začne od severa drveti po prelivu dol; to pa seveda plovbi ni bilo v prid in jo je jako zavrla. Kar je bilo pa še slabše: veter je ponehaval.

"Bolje bo, če se ustavita!" zavpije Gadsden, da je njegov krepki glas prevpil bobnenje in šumenje. "Saj mi ne moreta uiti."

"Sam, Gadsden ima čisto prav," reče Jim. "Preden bodo pretekle tri minute, naju dohiti."

"Mogoče," odvrne Sam nakratko, pa je vendar vse prej mislil, kakor pa se ustaviti, kajti zapodil se je s čolnom v razpenjene valove in ga tiral dalje.

"Stoj!" zarjove Gadsden togotno. "Dosti sta mi že delala zgage in če me ujezita..."

(Dalje prih.)

ŠIRITE AMER. SLOVENEKI

POVEST

Ena božjih cvetk je pravkar izšla, lično vezana v knjigo

Ali si jo že čital? Presretni dogodki, ki se odigravajo v njej, in napete situacije, ki vežejo čitateljevo pozornost od začetka do konca, sploh ne morejo biti pozabljeni, kdor jih je enkrat čital.

Od mnogobrojnih naših čitateljev smo dan za dnem dobivali pohvalna pisma, katera izzvene v en sam odmev: "Povest je čudovita; take ali podobne še nisem čital. Ali se dobi vezana v knjigo?"

Knjiga je torej tu; nabavite si jo in čitajte povest ponovno; drugič bo ste imeli še večji užitek od nje.

Ako povesti še niste čitali, Vam dvakrat priporočamo, da si jo naročite.

Ako želite komu poslati kako darilo, je ta knjiga valed svoje lične vezave zelo primerna v to svrhu.

CENA KNJIGE, KI OBSEGA 416 STRANI, JE

\$1.00

Pri večjih naročilih znaten popust.

Naročila pošljite na:

KNJIGARNO Amer. Slovenec

1849 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.

PISANO POLJE

J. M. Trunk

Zanimiva radi mentalitete.

S. H. Z. (slov. hrvaška zveza) s sedežem v Calumetu je imela konvencijo v Milwaukeeju. Stavljeno je bil predlog za združenje, ko je to zdaj zopet v modi, drugič pa morda pozneje vsaj postane zelo nujna in potrebna zadeva. V zadevo samo se ne mešam, zanima me pa mentaliteta, naziranja, ki se je pojavila. V nekem poročilu čitam: "V teklu debate o združenju so bila različna mnenja. Nekateri delegati so priporočali združenje s K. S. K. J., toda dobili so odgovor, da je ta jednota preveč verska in pristranska. Gl. zapisnikar Češarek je bil proti K. S. K. J. radi njegove obvezne spovedi. Ko so govorili o S. N. P. J., je bilo slišati ugovor, da "tam ni enakopravnosti in da Prosveta služi le nekaterim, dočim drugim, ki bi se radi zagovarjali, ne da zagovora..."

Ali roba ne izgleda, kakor v smešnici, ko se mala Marička pritožuje napram mamicini radi — mucke. "Mama, muca me gleda!"

Rusi so videli le ravnino in nebo in zrli so v te nepregledne, brezkrayne daljave in — sanjali, in kakor v sanjah so začeli razbijati in zdaj imajo gole sanje brez kakega uresničenja prijetnega sanjkanja in utegnejo se nekoč prav bridko prebuditi iz teh sanj.

Bratje na jugu govorijo o "slobodi" kakor v sanjah. Ako koga vprašam, kaj pravzaprav hoče, bo odprl zatvornice brezkončnega govorjenja, a če ga poslušam eno uro ali dve ali še več, in ga končno vprašam, kaj hoče, bo govoril še dve uri, ves dan, cele dneve, pa sam ne bo vedel, kaj hoče in še manj boš izvedel ti, in če ga poslušam, da postanem lačen in star.

Slovenci išcer ne trpimo v taki meri na ti psihološki pomanjkljivosti, ko smo drugače precej trdno realni, a nekaj slovanske brezmejnosti pa tudi imamo na sebi, in mnogokrat enako ne vemo, kaj hočemo, samo to vemo, da pač nečemo, a bi zopet radi hoteli.

Ta stran našega značaja odseva iz navedenih pripomb glede združenja S. H. Z. s kako drugo jednoto. V tem je vsa zanimivost.

"Mama, muca me gleda."

Odkod prihaja radikalizem? Radikalno mišljenje ne more hasniti niti delavcem samim, ako je morda pretirano in pogostoma po voditeljih speljano na napačna pota.

Ampak kaki boljševiski in komunistični pojavi se ne morejo vedno zapisati samo le na rovaš kakih voditeljev, pogojeni so mnogokrat v razmerah, v kakršne naš ameriški sistem potiskuje delavce. Ta sistem in oni, ki se držijo takega sistema, so sami krivi, ako se širi radikalizem.

V naši državi Colorado so

planjave zelo primerne za sladkorno peso. Delavci na teh poljih so večinoma prišli kot naseljenci iz Mehike. Poseben odbor pod vodstvom Kolumbovih vitezov se je začel zanimati za mizerne razmere med temi delavci in je spravil naravnost gorostasne razmere na dan. Iz poročila "The wages of the unskilled worker in Colorado" povzamem med drugim:

"Povprečni zaslužek družine (oče, mati in štiri otroci) pri delu na poljih za peso znaša na leto do \$600.00. Šestletni otroci delajo na polju, in skoroda vsi otroci delavcev nad to dobo so pri delu. Odrasli delavec redkokdaj zasluži več ko \$250.00 na leto. Otroci delajo od devet do petnajst ur na dan. Na tisoče otrok v dobi za šolanje ostaja iz šole, ker morajo delati na polju. Stanovanja so škandalozna (wretched). Preiskava v enem okraju je pokazala, da stanujejo 102 družini, ki obsegajo šest, sedem, devet do enajst oseb, v enem prostoru. Delavec, ki ne zasluži več ko \$600.00 na leto pri delu kakih osem mesecev, mora vzdržati svojo družino dvanajst mesecev."

Dalje čitam: "Razmere, nikakor ne agitatorji, delajo radikalce." Pesna polja v državi Colorado so zelo ugodna tla za razvitek radikalizma.

Seve se najdejo "patriotje", ki take škandalozne razmere naravnost zagovarjajo. Odkod ta prikazen? Stvar je naravna. "Patriotje" naravnost potrebujejo radikalce, da ostajajo pri svojem "patriotizmu" jobu, ker brez radikalizma bi ne bilo nobene — plače. Amerika utegne še drago plačati tak "patriotizem".

Papež Leon XIII. je rekel: "Kdor stiska revne in slabotne, da se obogati, in dela dobiček iz potrebe drugih, je obsojen po vseh zakonih, človeških in božjih."

Denar in profit se ne zmenj za noben zakon, ampak bo hudo naletel.

Moralni čut — vtepen.

Ruski duhoborci v Kanadi so pač posebni čudaki, ako protestirajo proti kakim napravam, ki jim ni po volji — nagli. Članekar v Prosveti (g. Molek, mislim) se malo pohujuje nad Kanadci, ki so baje "veliki moralisti" in bi bilo želeli, da bi bili napram nagim duhoborcem "malo manj strpni (pač nestrpni)". Moralni ali nestrpni Kanadci in Amerikanci gor ali dol.

G. Molek reši ves "moralni čut" kar z eno potezo. "Prvotni človek", razreže robo moralnega čuta, "se ni oblekel v živalsko kožo zaradi sramote, pač pa zato, ker ga je zeblo in če se je hotel nališpati. Takozvani "moralni čut" je bil vtepen v človeka s palico veliko pozneje. To je bilo menda takrat, ko je človek "padel v greh", to se pravi: z dežja pod kap." Presto. Evo ga — učenjaka. He, he.

V mesečniku "The Geographic Magazine" sem bral pred kratkim o obisku nekega A-

merikanca potom hidroplana na Novi Gvineji. Kakor je razvidno, je raziskovalec prodrl v kraje med divjake, ki še niso nikoli videli niti napol civiliziranega človeka. Otroci so bili nagi, tudi kak starček, drugi pa so bili vsaj potrebno pokriti, kakor kažejo tudi fotografije. Pokriti pa niso bili radi mraza, "ker jih je zeblo". Kdo je tem ljudem "vtepel s palico" moralni čut? Kdo?

G. Molek se roga, da je "človek padel v greh" in prišel "pod kap". He, he. Posledica je bila tudi, da je človeku otemnel razum, in to otemenje traja še naprej, in pri tem niso izvzeti niti kaki — učenjaki.

Neumljivo.

Iz Goriške se večkrat poročila in se z ogorčenostjo omenja v slovenskem časopisu v Jugoslaviji, da morajo naši ljudje radi najmanjšega pojava le količkaj narodnega značaja v zapor, da si ta pojav navadno morda niti nameravan ni. Fantje n. pr. zapojejo kako slovensko pesem, hajdi v zapor.

Pri koroških Slovencih je zdaj, zdi se, kakor z divjačino, ki v gotovi dobi v letu uživa privilegij, da je ne streljajo, pozneje, ko ta doba preteče, tem bolj.

Ako so Slovenci izven Jugoslavije zapisani narodni smrti, potem je kako ogorčenje sicer opravičeno, če se jih tako grozno tlačijo, ampak smrt je smrt, in v Italiji in Avstriji zdaj nismo več v razmerah stare Avstrije, kjer smrt še ni bila ravno smrt.

Kako odrešenje tem zatiranim trpinom bi moglo priti le od strani drugih Slovencev, to raj Slovencev v Jugoslaviji. Ampak ravno ti Slovenci, ki potujejo kako solzo za nesrečne brate v solčni Goriški, ali malo zatarnajo, da je zibelka slovensstva, Korotan, v tujih rokah, ravno ti Slovenci, pravim in omenim, da si ne vsi, se kažejo silno ogorčene, ako se prikaže prav praktična potreba, da se malo priučijo erbsčine ali cirilice, ko drugače pač ne gre, ako se hoče Jugoslavijo vsaj v neki mali edinstvi vzdržati. Čisto tuje nemščine pa bi se radi učili noč in dan, in celo angleščine, da bi tem lažje mogli iti v prostovoljno narodno smrt potom izselitve.

Slovani bi lahko brez posebnega imperializma zaukazovali vsej Evropi, ampak nočejo biti sami močni, raji gnolijo drugim in se slabijo med seboj. Res neumljivo. Narodno zavestno izobraževanje traja sicer že precejšnjo dobo, a zelo je še videti te Slovanom tako potrebne zavesti. Malo tarnanja, to je vse.

Novo? Ali res?

Vlada in delavske organizacije se poslužujejo v Mehiki časnikov "nove" vrste. Tako je javlja. Časnikji so podobni našim velikim lepakom, kakršni so za druge namene tudi pri nas v rabi. Slike služijo v agitatorične in izobraževalne namene. Tudi sedanja Rusija se poslužuje teh metod.

Morda je stvar nova na polju časnikarstva, amfak povsem nova nikakor ni. Katoliška cerkev se je za pouk posluževala slik že od nekdanj in se še poslužuje v veliki meri tam, kjer gre težko s tiskom in čitanjem. Zgodovinsko znane so "biblije za reveže".

ROJAKOM V VEDNOST. Kdor namerava kupiti novo pohištvo, se mu priporočam, da se zgleda pri meni. Imam zveze s tovarno pohištva, in preskrbim mu lahko prvovrstno blago po "wholesale" cenah. Oglasite se pri John Šimec, 2056 W. 22nd St., Chicago. — Tel. Canal 5346, ali pa na 6141 W. 19th St., Cicero, Ill. (2897)

TISKARNA AMERIKANSKI SLOVENEK

IZVRŠUJEMO točno in po najnižjih cenah vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Zlasti se priporočamo slavim društvam za tiskanje vseh uradnih tiskovin. Istotako vsem trgovcem, obrtnikom in posameznikom. Prestavljamo iz slovenščine na angleško in obratno. Nobeno naročilo prevelika, nobeno premalo.

DOBRO delo, postrežbo in nizko ceno dobite pri nas!

Pišite nam po cene predno oddate naročilo drugam!

AMERIKANSKI SLOVENEK 1849 West 22nd Street, CHICAGO, ILL.

ŠEST DNI PREKO OCEANA najkrajša in najbolj ugodna pot za potovanje na ogromnih parnikih: MEXIQUE, 9. oktobra (11. dop.) FRANCE, 11. okt. (6. zveč.), 22. nov. (10. zveč.) ILE DE FRANCE, 18. okt. (7. zv.), 8. nov. (10. zveč.) Najkrajša pot po železnici, vsakdo je v posebni kabini z vsemi modernimi udobnostmi. — Pijača in slavna francoska kuhinja. Izredno nizke cene. — Vprašajte kateregakoli pooblaščenega agenta ali

French Line 213 N. Michigan Avenue, Chicago, Ill.

PREVOZ - DRVA - KOLN

Rojakom se priporočamo za nalogo za prevoz — drva in prevajanje pohištva ob času selitve.

Pokličite Telefon: ROOSEVELT 6221.

Louis Stritar 2018 W. 21st Place, Chicago, Ill.